

KR. IZDAVA
EDVARD KARBELJ
V CELJU

hmeljar

GLASILO DELAVCEV IN KMETOV
SOZD HMEZAD

LETO LIX
SEPTEMBER 1989

- Na tisoč norih idej je ena dobra
- Poprečna letina hmelja
- Če veš, ne more škoditi

Hmeljar je začelo izdajati maja 1930. leta Hmeljarsko društvo za Slovenijo kot štiri-najstidnevnik. Izhajal je do okupacije aprila 1941. Januarja 1946 je začel svoje poslanstvo kot glasilo Hmeljarske zadruga Hmezad. Sedaj ga izdaja delavski svet SOZD Hmezad Žalec. Za obveščanje in strokovno delo med hmeljari in delavci je Hmeljar prejel priznanje Zveze sindikatov Slovenije in Društva novinarjev Slovenije, Savinovo priznanje občine Žalec in priznanje Poslovnega združenja za hmeljarstvo, živinorejo, sadjarstvo in vinogradništvo Styria Celje — Maribor.

PREDSEDNICA UREDNIŠKEGA ODBORA: Marija Kroflič. Člani: Darko Simončič, Pavlina Glušič, Jožica Krajšek, Nives Kolar, Milan Kolar, Leopold Škafar, Bojan Podkrajšek in predstavnik Inštituta za hmeljarstvo in pivovarstvo mag. Milan Žolnir.

UREDNIŠTVO: Glavni in odgovorni urednik in novinar Marjana Natek. **LEKTORICA:** Anka Krčmar. Uredništvo je SOZD Hmezad, Ulica Žalskega tabora 1 v Žalcu, telefon (063) 714-141. Hmeljar izhaja enkrat mesečno v 6600 izvodih. **TISK ČGP** Večer Maribor. Na podlagi mnenja Sekretariata za informacije pri IS Slovenije je oproščen temeljnega prometnega davka. Poština plačana v gotovini.

Hmeljar je glasilo SOZD Hmezad, SOZD HMEZAD združuje Kmetijstvo Žalec, Hram Šmarje pri Jelšah, Kmetijstvo Ilirska Bistrica, Kmetijska zadruga »Draga« Radlje, Sadjarstvo Mirošan Petrovče, Vrtnarstvo Celje, Kmetijska zadruga Savinjska dolina Žalec, Inženiring, Kmetijska zadruga Slovenska Bistrica, Celske mesnine, Mlekarna Celeia Arja vas, Hmezad Export import Žalec, Strojna Žalec, Minerva Zabukovica, Golding Žalec, Agrina Žalec, Jata Zalog Ljubljana, Tajfun Planina, Interna banka Hmezad, Hranilno kreditna služba kmetijstva in gozdarstva Žalec, DS Služba pravne pomoči in Skupne službe SOZD Hmezad.

Fotografija na naslovni strani: Letošnji hmeljarski starešina Albin Stepišnik iz Trnave in spremeljalka Anica Lukman z Gomilskega.

FOTO: Ljubo Korber

RAZVONJNI DINAR V HMEZADU

Razvojni oddelek v Hmezadu je letos pripravil štiri razvojne programe, ki se delno financirajo s sredstvi razvojnega dinarja. Za naložbe, predvsem izvozno usmerjene, so dobile denar: Kmetijstvo Žalec — za ureditev novih nasadov hmeljišč; Kmetijska zadruga Savinjska dolina — za ureditev novih nasadov hmeljišč; Tajfun Planina pri Sevnici — kooperacijska proizvodnja ohišij za motorne žage; in Sadjarstvo Mirošan za obnove nasadov jablan.

Pridobitev sredstev za razvoj ne predstavlja zgolj ugodnega vira financiranja, temveč istočasno ekonomsko spodbudo, priznanje in obveznost po kvalitetnem obvladovanju investicije v vseh fazah. Zato si bomo v Hmezadu prizadevali, da bomo pripravili čimveč tovrstnih programov.

Izhodišče za pridobitev »razvojnega dinarja« je primeren program, ki mora imeti svojo tržno, ekonomsko in tehnološko verifikacijo. Poleg tega mora biti

ekonomska stopnja donosnosti višja od 12 odstotkov ali vsaj enaka, interna finančna stopnja mora biti najmanj osem odstotkov, pozitivna neto sedanja vrednost iz finančno tržne ocene 8 %, doba vračanja investicije pa ne sme biti daljša od ekonomske dobe programa, le-ta pa mora izkazovati likvidnost za celotno ekonomsko dobo in zaprto finančno konstrukcijo v času gradnje.

Tone Petek

Na mednarodno živilskem sejmu v Gornji Radgoni je Hmezadova Celeia dobila kar sedem priznanj za kakovost svojih sirov. V ocenjevanju so bile zajete vse slovenske mlekarnice. Komisija je 48 odstotkov vzorcev razvrstila v Extra razred, 36,5 v prima, 11,5 v sekunda, 2 odstotka v terca razred, 2 odstotka vzorcev pa je zaradi slabe kakovosti izključila. Po mnenju članov komisije je bilo toliko kakovostnih sirov predvsem zato, ker je bila večina izdelana maja, to pa je čas, ko je prehrana molznic zadovoljiva zaradi zelene krme. V ekstra razredu so bili ocenjeni trije siri Celeie, in sicer: poltrdi sir gauda, kozji mehki sir in kajžarski sir. V prvi kakovostni razred pa: kajžarski sir z marelicami, kajžarski sir pikant, poltrdi sir TRAPIST, beli sir in kozji sir celeia.

Čprav je bilo to ocenjevanje v okviru radgonskega sejma šele tretje zapovrstvo, je uspelo v strokovnem in organizacijskem pogledu. Že prihodnje leto se bo sodelovanje in ocenjevanje razširilo na dežele Alpe-Jadran, in sicer so bili člani komisije soglasni, naj bi se v mednarodni konkurenci ocenjevalo za modri trak, tako kot so letos ocenjevali meso. —mn.

PRIZNANJA ZA KAKOVOST SIROV CELEIA

ILIRSKA BISTRICA

Priprava na več naložb

Kmetijska zadruga Ilirska Bistrica si je zastavila ambiciozen program naložb. Posamezni programi temeljijo na tržno zanimivih proizvodih ter storitvah, pri čemer računajo v glavnem na bližino reškega in istrskega tržišča.

V tem programu sta obnova in razširitev klavnice, s katero bodo posodobili in povečali obstoječe zmogljivosti, predvsem klavne linije; ureditev črevarne in toplilnice masti. Z obnovo pa se bodo usposobili za proizvodnjo barjenih izdelkov in slanine, za klanje

prašičev, drobnice ter za čiščenje odpadnih voda. Za ta namen imajo že izdelan tehnološki projekt, medtem ko investicijskega še pripravljajo. V Kmetijski zadrugi Ilirska Bistrica ocenjujejo, da bo vrednost naložbe okoli 6 milijard dinarjev.

Naslednja večja naložba je razširitev zeljarne, kjer naj bi posodobili pakirni stroj, tekoče transporterje, stroj za ribanje zelja in laboratorijsko opremo. Vrednost te naložbe ocenjujejo na okoli 2,5 milijard dinarjev.

Med večje programe sodi tudi nadomestna gradnja mlekarnice, ki deluje v nemogočih ekoloških razmerah — na dvorišču kemične industrije. Realizacija te naložbe je vezana na odkup obstoječih zmogljivosti in na dodatne vire financiranja. Navedli smo zgolj večje razvojne potrebe. Lete pa bo mogoče realizirati le z vključevanjem dela sredstev za pospeševanje skladnejšega razvoja manj razvitih območij.

Tone Petek

... da bo denar ohranil vrednost

Da bo vaš denar ohranil vrednost, smo v Hranilno-kreditni službi Žalec v začetku avgusta začeli obračunavati obresti za hranilne vloge na vpogled po 100-odstotni inflacijski stopnji. Pri nas naložen denar lahko sicer dvignete v vsakem trenutku, za tisto kar bo ostalo, pa bodo še vedno tekle obresti. Povsod drugod boste morali za takšno obrestovanje denar vezati za cel mesec. Lahko se zgodi, da vas bo vezava spravila v zadrego, saj se boste nemara ravno sredi meseca odločili za nakup. Zatorej je takšno obrestovanje najboljša priložnost dinarskega varčevanja.

Razmislite, mogoče bi vrednost denarja želeli ohraniti tudi vaši prijatelji in znanci. Povejte jim za Hranilno-kreditno službo Žalec.

HRANILNO KREDITNA SLUŽBA
KMETIJSTVA IN GOZDARSTVA
ŽALEC o. sub. o.

JATA LJUBLJANA

Prodaja še vedno zadovoljiva

Do konca leta bo Hmezadova članica Jata Ljubljana izvozila za milijon dolarjev piščančjega mesa v Italijo. Pri tem dosejajo zadovoljive cene, predvsem zaradi kakovosti, s katero znajo ustreči še tako zahtevnemu kupcu. Večino mesa pa prodajo na domačem tržišču, to sta mesto Ljubljana in gorenjska regija. Letos so bili dokaj uspešni tudi v Srbiji, predvsem s prodajo izdelkov iz piščančjega mesa.

V prvi polovici leta so v Jati prodali 4.500 ton mesa, proizvedenega v letošnjem letu, in še 250 ton zaloga, ki so se nakopičile v začetku leta. Po besedah direktorja Andreja Sotelška so s takšnimi rezultati še posebej zadovoljni,

Andrej Sotelšek

saj so imeli s prodajo manj težav kot ostali slovenski perutninarji, ki so usmerjeni na tržišča, kjer je še bolj občuten padec kupne moči.

Manj uspešni so bili pri prodaji konzumnih jajc, tako da pri tej proizvodnji nimajo izkoriščenih zmogljivosti. V prvi polovici leta so prodali nekaj manj kot 29 milijonov konzumnih jajc, največ težav s prodajo so imeli spomladi, predvsem zaradi mile zime.

Njihov plemenski material je sicer med mlajšimi na domačem tržišču, a že predstavlja 15 odstotkov celotne perutninarske proizvodnje. Čeprav se rezultati prireje s tem plemenskim materialom lahko kosajo tudi s tistimi izven meja, se domači proizvajalci še vedno odločajo za druge, predvsem tuje selekcije. Jata se je letos prvič predstavila v Hanovru, kjer je za njihov plemenski material bilo precej zanimanja, predvsem v Jordaniji, Pakistanu in na Tajskem. Na Madžarsko, ki je med večjimi izvozniki piščančjega mesa, so v avgustu testno izvozili 150.000 valilnih jajc. Glede na to, da ima ta dežela 15 odstotkov slabše rezultate v prireji, si obetajo še večjo prodajo.

»Po podatkih, ki jih imamo z našo provinenco, so rezultati naše selekcije najboljše. Zato poskušamo te rezultate uveljaviti zunaj,« trdi Andrej Sotelšek. —mn

Namesto uvodnika

Tako, pa vas je Hmeljar pričakal v vašem poštnem nabiralniku. Tega smo si v uredništvu že dolgo želeli in tako lahko danes nazdravimo še Hmeljarju v novi podobi.

Odslej ga bodo dobivali vsi zaposleni, študenti in upošojenci Hmezada ter predvsem kooperanti Kmetijske zadruge Savinjska dolina. Odločitev ni bila lahka, toda težave s časom tiskanja in razpošiljanjem so bile vedno večje. Tako se je uredniški odbor soglasno odločil za predlagano rešitev. Septembrsko številko Hmeljarja smo prvič tiskali v tiskarni CGP Večer Maribor, ki vam bo časopis tudi naslavljala in razpošiljala na pošto. Od oddaje rokopisov do izzida bo naslednje teden dni.

Kaj pa stroški, ki se jih čedalje bolj otepamo? Po najnovejših podražitvah smo ugotovili, da je takšen način za Hmeljarja in torej tudi za Hmezad najprimernejši. Po starem bi dobili za približno enako ceno le 5500 izvodov, ob tem pa imamo pokrite še stroške naslavljanja in časopis za vse delavce. Vsekakor je to dovolj ugodno, kajti tiskarne so pri tako majhni nakladi kot je naša, nepopustljive, in zato so razmišljanja, da bi število izvodov zmanjšali, neumestna. Kvečjemu bi jih morali še povečati, saj imamo pri sedanji nakladi 6600 izvodov, možnost le-to še povečati za tisoč izvodov za šestino cene. Časopis bi lahko pošiljali še kooperantom kmetijskih zadrug v Slovenski in Ilirski Bistrici ter Radljah.

Hmeljar bo občasno izdajal strokovno prilogo za hmeljarstvo, ki jo bo suvereno finančno pokrtil Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo v Žalcu.

Marjana Natek

Za večjo kakovost skladiščenja

Še to jesen bodo v Agrini premetili del skladišč iz Zalca in Vrbja v skladiščni center v Novem Celju. V ta namen urejajo zunanje skladiščne površine, eno skladiščno halo pa so že opremili z visokimi regali. Do zaključka naložbe in s tem ureditve sodobnega skladiščno-transportnega centra bo sicer potrebno še precej denarja in seveda časa, ki pa ga želijo čim bolj skrajšati. Saj bodo le s centralizacijo te službe lahko zagotavljali večjo kakovost skladiščenja, tako bo z enakim številom ljudi delo tudi hitreje opravljeno.

Poleg tega so začeli pripravljati projektno dokumentacijo za skladiščenje zaščitnih sredstev, barv in lakov. Za te snovi bodo namenili eno že postavljenih hal, ki pa bo morala biti zaradi škodljivih snovi posebej opremljena. Zdaj te snovi skladiščijo na neprimernih mestih in naložba je zatorej nujna.

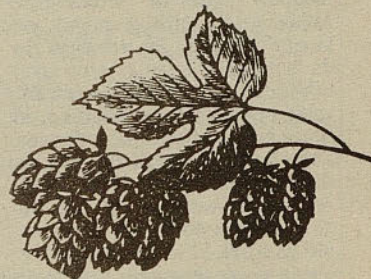
Med pomembnimi naložbami, ki so jih letos v Agrini zaključili, so trije stolpni silosi, s skupno prostornino 4500 kubičnih metrov. Gre za svojevrstno sodelovanje med to trgovsko organizacijo in Tovarno krmil v Žalcu. Agrina je te silose potrebovala, saj z žitaricami trguje tudi z drugimi organizacijami, ki pa niso članice Hmezada. S skupno naložbo pa so se priključili na in-

frastrukturne objekte, ki so ob takšnih silosih potrebni: razkladalne rampe, tehtnice. Naložba je bila vredna okoli 18 milijard dinarjev, del denarja pa je priknal tudi sklad republiških rezerv.

—mn

DROBIŽ

Pred tremi leti je Jata Ljubljana začela po ljubljanskih gostiščih in obratih družbene prehrane zbirati odpadno olje. Le-to je namreč še vedno uporabno za pripravo močnih krmil. V Jati ga pred tem ustrezno prefiltrirajo in z njim oskrbujejo ljubljansko mešalnico in Tovarno močnih krmil v Žalcu.

Izrael — svetovna prestolnica namakalnih sistemov

V mnogih deželah sveta so zaradi naravnih razmer prisiljeni, da obdelovalne površine namakajo z vodo. S to problematiko se ukvarjajo tudi v Hmezadu DO Strojna-Grames, največ besede pri tem pa ima Ljubo Beškovnik. V juniju je obiskal Izrael, kamor ga je povabil njihov poslovni partner firma Ein-tal, s katero se že nekaj časa dopolnjuje s svojim programom. V pogovoru je povedal nekaj utrinkov iz te afriške dežele.

Izrael leži v še sredozemskem podnebnem pasu. Obiskali so mesto Netanja, ki se nahaja 30 km od glavnega mesta Tel Aviv. Svet v Izraelu je zelo suh, zemlja pa po večini peščena. Tako je celotna dežela prepredena z namakalnimi napravami, po katerih teče voda iz zajetij in jezer na severu države. Voda priteka do nižin po cevovodu in odprtem kanalu. Za primer so si ogledali nasade citrusov, katerih je tam več vrst, kot jih poznamo pri

nas. Razen citrusov pridelujejo tudi vse ostale poljščine; prav vse, kar daje plodove, pa je treba namakati. Padavin je tam v skoncentrirani obliki zelo veliko in vse padejo v decembru in januarju, vse ostale mesece je v glavnem zelo vroče in suho. Sneg ne pade nikoli, tako da je povprečna temperatura letno približno 20 stopinj Celzija. Z uporabo namakalnega sistema v tamkajšnjem podnebnju dosežejo tri do štiri žetve žitaric na leto. Namakajo vse, razen palm.

Kljub temu da je Izrael priznan proizvajalec dobrih in kakovostnih vin, je voda najbolj cenjena, tako z energetskega kot prehrabnega vidika. Ne ločijo je na pitno vodo in vodo za namakanje — vse to je ena in ista voda, ki jo lahko, pakirano v različnih količinah, kupiš v trgovini. Zato se tudi ne zgodi, da bi kje videl, kako kaplja iz pipe ali da si voda samovoljno utira pot

po ulicah ali drugod, kjer bi brez koristi izginjala v suha tla. Vsi narodi in verstva, ki živijo tod — Arabci, Židi, Armenci in kristjani, imajo do tega bogastva enak odnos. Čeprav je razlika v obdelovanju zemlje zelo velika — vsaj po rezultatih kmetovanja, se ve, kdo je kdo (če za primer vzamemo samo židovske »kibuce«, v katerih je skoncentrirano bogastvo in visoka stopnja organiziranosti in delitve dela, na drugi strani pa arabsko prebivalstvo);

in četudi v delu države še bijejo boj za sveto deželo — voda ostaja še vedno tisto, kar vsi neobhodno potrebujejo in cenijo.

Vsekakor je Izrael v tem pogledu dežela, ki ji ni para. In mi v primerjavi z njimi sploh ne moremo govoriti o namakalnih sistemih, saj nam v tem še veliko manjka. Če pa bi se radi pogovarjali o vodi . . . , tu pa moramo začeti z abecedo — pa kar od A!

Mateja Dolar

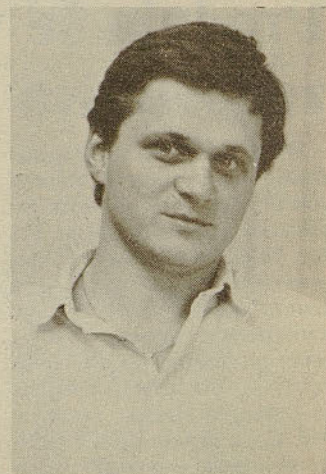
ZEMLJIŠKI ODDELEK

Veliko nerešenih zadev

Ko so v Savinjski dolini nastajali največji družbeni kompleksi, je na zemljiških zadevah delalo kar 28 ljudi. Zemljiški oddelek pa je bil strokovni servis. Potem ko so se razdrobljene kmetijske površine združile in ob reorganizacijah pa je večina dela odpadla na oddelek. Iz obdobja teh, prisilnih zamenjav, arondacij in zakupov je ostalo precej nerešenih stvari, o podatkih zemljiškega odelka nad 800 spisov. Poleg tega so lani in letos potekle v glavnem vse zakupne pogodbe, ki naj bi jih podaljšali ali pa dali kmetom v zamenjavo drugo, ustrežnejšo zemljo. Dela torej novemu vodji oddelka, Sašu Žolnirju, ki se je tu zaposlil pred dvema mesecema, ne bo manjkalo. S tem pa se je tudi končalo triletno obdobje, ko so vodstvo krpali z »vedejki«.

Po njegovem prepričanju so ti »primeri« težki predvsem zato, ker so stari in to skoraj četrto stoletja. V veliki večini so nekdanji lastniki zemljišč in tudi tisti, ki so te pogodbe sklepali, že med pokojnimi. Lastništvo ni urejeno že od vsega začetka. Zato je, kot pravi, »iluzorno pričakovati, da se bo to kmalu uredilo, saj bo treba omenjena zemljišča odmeriti, oceniti in se dogovoriti s strankami.«

Gre za probleme zakupov zemljišč, arondacij ali prisilnih zamenjav. Lani in letos so potekle v glavnem vse zakupne pogodbe kmetov s Hmezadom. Ker si pač vsak želi večji kos obdelovalnih

Sašo Žolnir

površin, bo tem kmetom treba zagotoviti ustrezna zemljišča.

»Z ustrezno mislim predvsem na to, da dobi v primeru, ko je zemlja kakovostno slabša, upravičenec ustrezno večjo površino. Kmete obravnavam kot enakovredne in upam, da bomo te težave lahko rešili. Za zamenjavo imam dovolj zemlje, saj jo v večini primerov kmetje že sedaj koristijo in bomo v bistvu sedaj zamenjali samo še 30 odstotkov. Vprašanje je le, če bo ta predlagana menjava vsem ustrezala. Večjih problemov prav tako ne bo tam, kjer je Hmezad zemljo zamenjal, niso pa bile narejene odmere. Teže bo tam, kjer so lastniki ob prisilnem odkupu denar deponirali na banki, s tem pa se ukvarjajo tudi na organih republiškega izvršnega sveta. mn

KMEČKA ZVEZA

Najprej članstvo nato program

Na prvi seji izvršilnega odbora podružnice Kmečke zveze Zalec — v prvi polovici avgusta — so se člani lotili številnih vprašanj. Od preoblikovanja zadruge, članstva v sozdu Hmezad, pridobivanja članstva in kadrovske politike. Seje se je udeležil tudi predsednik slovenske Kmečke zveze Ivan Oman.

Poudaril je, da se bodo konkretnih zadev lotevale predvsem podružnice, kmečka zveza pa se bo z njihovim sodelovanjem lotila širših zadev. Ena od teh so priprave na volitve, ki naj bi se jih udeležila ta stanovska organizacija že prihodnje leto. Po njegovih besedah naj bi imeli tako več besede pri oblikovanju zakonov, ki so sedaj vse kaj drugega kot pisani na kožo kmetov.

Kakšno zadrugo hočejo savinjski kmetje, iz razprave ni bilo mogoče ugotoviti. Predsednik žalske podružnice je menil, da kmetje zadrugo potrebujejo in da je mogoče le pet kmetov takšnih in tako močnih, ki je ne. Zatorej hočejo takšno zadrugo, ki bo za kmeta in cenejša. Odgovor, kako bo to storila Kmetijska zadruga Savinjska dolina, so dobili od računovodkinje Lilijane Ježovnik, ki je povedala, da oenoviti zadrugi, ki je danes razdeljena na devet temeljnih zadrugh

organizacij, ne razmišljajo. Poslovanje bodo pocenili s prehodnim kontom in tako naj bi porabili manj papirja in časa za svoje delo.

Izjave niso bile več tako mlahaive, ko so člani odbora spregovorili o članstvu zadruge v sozdu Hmezad. Nekateri so menili, da je odcepitev iz sozda edina smiselna in da bodo potrebovali zato močan marketing. Zadruga bo bolj kmečka, če si bodo le-ti priborili svoje mesto v kadrovski komisiji in imeli tako neposreden vpliv na zaposlovanje.

Predlagali so tudi, naj bi zadruga ustanovila svojo kreditno službo, kajti, odkar se je članstvo v žalski razširilo, ima zadruga v njej premajhen delež denarja.

Podružnica kmečke zveze si bo prizadevala za akontacijska plačila mleko in zato predvidevajo sestanek z mlekarjo v Arji vasi.

Ivan Jošt, podpredsednik, je nekajkrat načel vprašanje direktne prodaje hmelja oziroma članstva v Poslovni skupnosti za hmeljarstvo Slovenije. »Formalno pravno hmelja ne moreš prodati, če ga ne prodaš zadrugi. Poslovna skupnost je priredila zakonodajo, da kmeta lahko zastopa le zadruga.« Njegove razprave o tej problematiki nihče ni nadaljeval. -m. li.

DA NE BO VODE V MLEKU

Kmetje se jezijo zaradi nizkih odkupnih cen mleka, včasih pa še k nižjim odkupnim cenam pripomorejo nekateri rejci sami. Pred kratkim so odkrili vodo pri sedmih v temeljni zadrugi enoti organizaciji v Gotovljah, to pa je bil tudi povod k sklenjenemu dogovoru med zadrugo, Celeio in žalsko podružnico kmečke zveze.

Člani kmečke zveze so zahtevali, da bi rejcem, ki so dodajali vodo, prepovedali enomesečno oddajo mleka. Končni dogovor je bil potem naslednji: če bodo predstavniki Celeio v mleku našli določen odstotek vode, potem naj mleko ponovno pregleda nevtralna institucija. Za tisti mesec bo kmet dobil plačano le enoodstotno toľšo in nobenih premij, če bo toľša višja kot en odstotek, pa se bo denar razdelil na celotno zbiralnico. Če bodo

ponovno odkrili vodo pri istem rejcu, mu bodo prepovedali enomesečno oddajo mleka. S takšnim ukrepom in dogovorom želijo stopiti na prste tistim, ki z dodajanjem vode škodujejo celotni zbiralnici.

Sicer pa je z izplačilom mleka v avgustu takole: za mesec julij je znašala odkupna cena 4500 dinarjev, za mesec avgust pa v Celeio obljublajo 15-odstotno povišanje. S premijami in dodatki za kvaliteto ter s pomočjo samoupravnih interesnih skupnosti za pospeševanje hrane naj bi odkupna cena preseгла tisoč dinarjev. Takšna cena pomeni, da bi rejcem približno pripadala približno polovica prodajne cene mleka, vendar je malo verjetno, da se bo to razmerje ohranilo do sredine septembra, ko dobijo rejci izplačilo za avgust. Irena Baša

Število varčevalcev v žalski Hranilno-kreditni službi se je letos povečalo za četrtno.

ZADRUŽNA ENOTA OPLOTNICA

Proizvodnja mleka in mesa sta glavni dejavnosti kmetov, združenih v zadrugo enoto slovenjebistriške zadruge v Oplotnici. Kmetijstvo je glavni vir preživetja za okoli sedemdeset združenih kmetov, ostali pa si dodatni vir zaslužka iščejo v industriji.

Po besedah Janeza Brgleza, vodje zadrugne enote, vse mleko, ki ga vzredijo, to je okoli 950 tisoč litrov letno, oddajo mlekarni Celeia v Arjo vas, Klavnicam pa prodajo okoli 200 mlado pitanih goved, 350 dvesto-kilogramskih telet ter okoli 100 stokilogramskih. Med pomembnejšimi dejavnostmi tamkajšnje enote je tudi brojlerska proizvodnja, s katero se ukvarja 15 rejcev. Prašičereje zaradi neusklajene cenovne politike praktično ni več, čeprav so bili izgledi zanjo dobri. Rejec, ki je imel 50 plemenskih svinj, je to opustil.

Kot je povedal Janez Brglez, so v oplotniški enoti v zadnjih letih uredili s pomočjo republiškega denarja 300 hektarjev višinskih pašnikov, letos pa še dodatnih sto hektarjev, in tako bo tovrstno pridobivanje pašnikov zaključeno. Prav tako z nepovratni-

Janez Brglez

mi sredstvi urejajo njihovi kmetje — okoli 280 stojišč in pa silose. « Za ureditev enega stojišča dobi kmet okoli sedem milijonov dinarjev, » je povedal Brglez.

V zadnjih letih so dokončali pomembne naložbe za melioracijo, končani sta Pobrež in Oplotniško polje, skupno 307 hektarjev. Za prihodnje leto je ostalo še 140 hektarjev v Zgornji Ložnici.

-mn

Za četrtno več varčevalcev

Veliki R in obrestovanje hranilnih vlog po inflacijski stopnji je bil konec lanskega in v začetku letošnjega leta glavno jabolko spora v Hranilno-kreditni službi Žalec, kjer dobivajo mesečne prejemke v glavnem vsi zaposleni v Hmezadovih članicah in kmetje kooperanti. Kupček hranilnih vlog je bil vse manjši in zato se je bilo treba odločiti za realnejše obrestovanje, ki pa je imelo tudi svoje nasprotnike.

Predvsem zato so se odločili za diferencirano obrestno mero, tako so se članice HKS lahko same odločijo, kako bodo obrestovale. To je po mnenju direktorja te finančne organizacije Andreja Šporina še najboljša možna rešitev, kajti v nasprotnem primeru bi prišlo do razpada. Razen za Kmetijski zadrugi Slovenska in Ilirska Bistrica in Kmetijsko zadruge Celje velja od začetka avgusta obrestovanje po inflacijski stopnji z mesečnim pripisom obresti za hranilne vloge na vpogled. Po besedah direktorja pričakujejo hiter porast hranilnih vlog, ki so sicer v teku letošnjega

leta zadovoljivo rasle. Pretekla leta so padale, lani so ob nekaj nad tristo odstotni inflaciji porasle komaj za 77 odstotkov, letos pa so se povečale za šestkrat, kar je več od inflacijske stopnje. Poleg tega so zmanjšali stroške poslovanja za tretjino. Uspehe gre nedvomno pripisati konkurenčnejšemu obrestovanju in pridobivanju novih članic Hranilno-kreditne službe, saj Zlatarna Celje, Tajfun Planina pri Sevnici in Nama Žalec izplačujejo mesečne prejemke zaposlenih v Hranilno-kreditni službi Žalec. Dogovarjajo se tudi z drugimi organizacijami v žalski občini in Hmezadovo Minervo, ki pa svoj vstop pogovuje s tekočimi računi. Kot je povedal Andrej Šporin, je že vse kazalo, da jih bodo lahko uvedli, pa jih je zakon zopet obšel, kar pa zmanjšuje njihovo konkurenčnost z nekaterimi bančnimi organizacijami. Seveda pa ne gre prezreti dejstva, da imajo hranilne vloge republiško jamstvo in jih je možno dvigniti tudi v drugih bankah.

-mn.

CELJSKE MESNINE

Septembra je v Celjskih mesninah znova stekla akcija prodaje mesnih izdelkov. Tokrat smo izbor mesnih izdelkov še razširili. V skupini trajnih izdelkov vam je na voljo nov izdelek: celjski narezek. To je izdelek s težo 0,70 kilograma, hrushkaste oblike, z žlahtno plesnijo na ovitku, kar mu daje specifičen, prijeten okus.

Skupino poltrajnih suhomesnatih izdelkov smo obogatili s suhimi govejimi jeziki, rebri, vršički reber, glavami in nogicami. Kosi le-teh so težki od 1 do 2 kilogramov, nogice pa 0,30 kilograma.

Če se boste odločili za tovrsten način nakupa, se za dodatne informacije pozanimajte pri svojem predsedniku sindikata, ki vam bo priskrbel naročilnico in cenike.

Ponudba velja za naročila, ki bodo prispela do 28. septembra.

OB DOBREM NAKUPU ŠE MOŽNOST NAGRADE

Med organizacijami, ki bodo na naslov Celjskih mesnin poslale vsaj 30 naročilnic, bomo 20. 10. 1989 izžrebali naslednje nagrade:

1. Enodnevni izlet v Celjske mesnine za 30 oseb
2. 50 kg mesnih izdelkov
3. Darilna kolekcija
4. Darilna kolekcija

Nizozemska je največji izvoznik sira

Piše: Alojz Kampuš

Samo pet odstotkov aktivnega prebivalstva se na Nizozemskem ukvarja s kmetijstvom, kljub relativno majhnemu številu sodi ta dežela med kmetijsko najbolj razvite kmetijske države. Kdo še ni slišal za sira gauda in edamec, ki sta dobila ime po tamkajšnjih mestih? Njihov sir gre v prodajo za med in Nizozemska je med največjimi izvozniki tega mlečnega izdelka.

Ob izredno razviti živinoreji je značilna velika poraba mineralnih gnojil, ki jih na hektar raztrosijo okoli 300 kilogramov. Krmo za govedo pridelajo sami, za vzrejo prašičev in piščancev pa jo uvažajo.

Nizozemci so morali pred petimi leti na zahtevo EGS zmanjšati število krav za dvajset odstotkov. Proizvodnja mleka pa se je ob tem povečala in lani so po kravi namolzili 6000 litrov, medtem ko so ga še pred petimi leti le 5355 litrov.

Zaradi omejitve pri proizvodnji mleka so šli v križanje pasem in tako dobili novo, ki je bolj mlečno-mesna, je rdeče bele barve in jo imenujejo MRA. Črno-

čanjem sladkovodnih jezer. Najprej vodo zajezijo, nato pa jo iz ograjene površine izčrpajo. Trde dele pri izčrpanju, pesek in glino uporabijo za nasip. Na ta način so pridobili tretjino obdelovalnih površin, imenovanih polderji. Nivo površine je od enega do 6,5 metrov po morsko ali jezersko gladino. Seveda so tam še vedno črpalni sistemi, ki so namenjeni izčrpanju odvečne vode, vse skupaj pa je povezano še s kanali, ki so tretja faza pridobivanja zemljišč. Na tako pripravljene površine najprej posejejo trstiko z avioni, ker so tla preveč

povedali, da imajo kmetje v popreju srednjo šolo. Poleg tega imajo dodatno izobraževanje in sicer enodnevne ali desetdnevne tečaje. Znanstvene rezultate najprej preverjajo na inštitutskih poskusnih posestvih, potem pa si prizadevajo, da jih čimprej prenesejo v prakso. Mladi ljudje, ki se šolajo v kmetijskih srednjih šolah, morajo imeti najmanj šest mesecev prakse na kmetijah. Študenti agronomije morajo na univerzitetnih posestvih opravljati vsa dela, nato pa morajo pred diplomom še najmanj za dva meseca v inozemstvo.

Rekorderka s 15.000 litri mleka letno

mokra za običajnejši način obdelave. S tem dobijo ogromno organske mase, ki jo potem pomešajo z zemljo, ki jo tako zračijo in utrjujejo. Po tej setvi sledi oljna repica, ki tudi da veliko mase, nato oves in zemljišče je v treh do štirih letih sposobno za pridobivanje drugih kultur. Zemljo nato razdelijo med kmete, in sicer 40 odstotkov v najem, 60 odstotkov pa je dedne. V popreju merijo kmetije 42 hektarjev.

Za uspešno kmetovanje morajo biti ljudje ustrezno izobraženi. Na Inštitutu za pospeševanje kmetijstva v Najburgu so nam

MLEKARNE SO V ZADRUŽNI LASTI

Mlekarne so v glavnem v združni lasti, le okoli 10 odstotkov je državnih. Strokovnjaki iz mlekarn se povezujejo s pospeševalno službo, vse za izboljšanje kakovosti. Le-ta je po njihovih merilih primerna, če ima manj kot 100 tisoč kontaminantov in manj kot milijon somatskih celic. Tu naj povem, da pri nas nagrajujemo rejca, ki ima petsto tisoč kontaminantov in priznamo kot normalno mleko še s 3 milijoni kontaminantov. Plačilo mleka je kombinirano, in sicer dobijo le-ti

12 centov za odstotek beljakovine in 98 centov za odstotek tolsče, torej v razmerju 60:40. Letna prodajna cena rejca je 0,80 guldna za liter mleka, v trgovini pa ga je možno kupiti za 1,20 guldna z 1,8 tolsče. Proizvodna cena za mleko se giblje od 0,70 guldna dalje. Za primerjavo naj povem, da traktor s petdesetimi konjskimi močmi stane 50 tisoč guldnov in da je poprečna plača na Nizozemskem 2500 guldnov. Res pa je, da je razmerje med mlekarno in močno krmo bolj ugodno kot pri nas in lahko za ceno enega litra mleka kupite 2 kilograma močne krme.

REKORDERKA S 15.000 LITRI MLEKA LETNO

Ogledali smo si tudi vzorčno kmetijo, ki se ukvarja s proizvodnjo mleka. Ima 50 hektarjev zemlje, od tega 39 hektarjev travnikov in 11 hektarjev njiv. Del njiv, okoli tri hektarje, dajejo v najem za proizvodnjo tulipanov.

Na posestvu redijo 80 do 85 krav molznic, ki dajo letno 8000 litrov mleka po kravi s 4,6 tolsče in 3,4 odstotka beljakovin. Lani so oddali 650.000 litrov mleka, poleg krav vzredijo še okoli 80 mladih govedi. Letno poprečje plačila je bilo 0,85 guldna, s tem da v poletnih mesecih le 0,66 guldna. Tako mlekarne stimulirajo večjo prirajo v zimskih mesecih z višjo ceno. Zanimivo je, da iz tako velikega obrata mlekarn pobirajo mleko vsak drugi dan. Živali prehranjujejo v glavnem že s pašo, saj začnejo pasti konec marca in končajo novembra.

Kot zanimivost naj omenim, da krava rekorderka da 15.000 litrov mleka letno.

Večino dela na posestvu skozi vse leto opravljata dva delavca. Za oranje in spravilo krme delavce najamejo. Kmetija je opremljena samo z linijo za silažo in spravilo sena. (se nadaljuje)

Zadružna zveza Slovenije ter republiški center za pospeševanje kmetijstva sta pod strokovnim vodstvom Tumpeja organizirala študijsko potovanje na Nizozemsko. Namen potovanja je bil ogled nizozemskega pridelovanja in predelave mleka. Iz Celeie sta se ga udeležila Alojz Kampuš in Milan Mirnik.

bela ali holštajska pa je selekcioniрана za proizvodnjo mleka.

DO KMETIJSKE ZEMLJE Z IZČRPAVANJEM JEZER

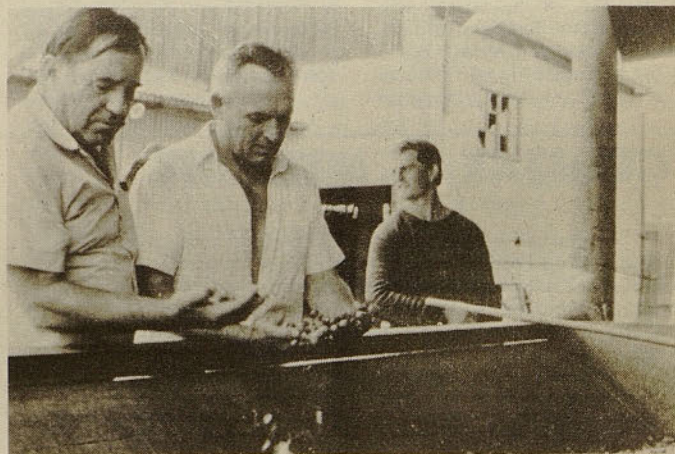
Nizozemska pridobiva kmetijske površine predvsem z izkoriš-

HRAM — PRAŠIČEREJA IN PERUTNINARSTVO

V vročih avgustovskih dneh smo obiskali Hmezadov Hram v Šmarju pri Jelšah. Pogovor smo omejili na prašičerejo in perutninarstvo, ki se tod hitro širi in razvija. Tehnologinja za prašičerejo dipl. vet. Ljudmila Muzlovič me je vzela s sabo na teren, od koder stvari izgledajo takšne, kot so. Iz pisarne je treba zelo zgodaj, saj jo kmetje rejniki vsak dan težko pričakujejo. Na skrbi ima preko 70 rejcev prašičev in perutnine, ki rabijo nasvete in smernice za dobro delo. Ko likor sem se uspela pogovarjati s kmeti, imajo največ težav z zdravili za živino, z degeneriranim zarodom, problem pa je tudi krma, saj neznanje in nedovzetnost za strokovne nasvete prinašata velike izgube, ki se večajo iz partije v partijo. Na vse to opozarja tehnolog, ki pa v nekaterih primerih ni dovolj močan, da bi lahko vzpostavil s kmetom ustrezne pogoje za rejo živine. Posledica neurejenih rejšč in pitališč so veliki pogini, ki so v tej problematiki poglavje zase, saj potegnejo za seboj plaz drugih problemov in stroškov. Da pa ne bi govorile le o problemih in izgubah, moram omeniti še tiste vzorne rejce, ki se dosledno držijo navodil — po pravih pitajo živino, hlevi so čisti. Takšnih je sicer zelo malo, rezultati pa so navdve spodbudni.

Toliko zaenkrat iz šmarskega konca. Ob koncu velja omeniti le še to, da kljub potresu izpred nekaj let ni čutili več njegovih posledic, saj skoraj na vsakem posestvu stoji vsaj nova hiša, če ne tudi hlev. Upam, da bom v naslednjem prispevku iz Hrama lahko postregla tudi z bolj konkretnimi podatki. Pričakujem pa pomoč delavcev šmarskega Hrama.

Mateja Dolar

Na delovni enoti Kmetijstva Petrovčev, Arja vas so letos hmelj obirali brez večjih težav. Z delavci ni bilo prehudih težav, le hmelja ni bilo veliko.

Z Jerco — o plačah

Odkar smo v Hmezadu začeli z računalniškim obračunavanjem osebnih dohodkov, pripada to delo Jerici Janežič. Večino programov za tovrstni obračun je napravila sama, čeprav vedno poudarja, da je delo v računalniškem centru timsko, zlasti takrat, ko pride do problemov. Jerica je doma za računalniki, pri svojem delu je hitra, najti jo je mogoče v vsaki pisarni, za vsakim računalnikom, kjer so vedno kakšne težave. Polovičarstva pri tem delu ni, še posebej, ker so plače eno najbolj občutljivih področij.

»RAČUNALNIK JE SAM PO SEBI NEDOLŽNA STVAR«

Jerica je najbolj iskana oseba v Računalniškem centru pred izplačilom. Zato smo jo poiskali na njenem delovnem mestu in jo poprosili, naj nam razloži, kaj sta rep in glava cele zadeve.

Kot je povedala Jerca, mora imeti za obračun dovolj in točne podatke. Te delimo na matične in spremenljive. Prvi so splošni podatki o delavcu, drugi pa vsi podatki, ki so potrebni, da se izračunajo osebni dohodki. Nekatere članice so s terminali direktno povezane s centrom in tako se vsi podatki zajemajo tam, za druge pa to počnemo pri nas.

Kako potem pride do izračuna nominalne vrednosti?

»Večina članic ima neto sistem obračuna. Knjigovodje vnesejo število delovnih ur za posameznega delavca, ustrezno šifro za vrsto dela ter način izračuna.

Potem računalnik izračuna, kolikšen bo prejemek. Določenih podatkov ni potrebno vsakič posebej vnašati, na primer, minulo delo in dodatek za delovno dobo se obračunavata avtomatsko in se izračunavata iz matičnih podatkov. Tudi invalidnina, bolniški stalež in dopust se izračunata glede na to, kakšna šifra je bila v računalnik vnešena. Seveda knjigovodje tega ne počno samovoljno, temveč se ravnajo po samoupravnih aktih.

»Včasih se zgodi, da na svojem obračunskem listu najdete napako. Ne vem, na koga se najprej razjezite, zagotovo pa lahko trdim, da je računalnik sam po sebi sila nedolžna stvar. Z njim je tako kot doma s pralnim strojem ali pa s traktorjem na njivi — pokvari se!«, slikovito opisuje Jerca. Največkrat ima težave s printerjem ali tiskalnikom. V tem primeru dokumentacija zakasni za kakšen dan, vi pa se jezite zaradi zakasnitve plače. Napake pridejo tudi med zneske.

V tem primeru se je najbolj obrniti na svojega vodjo. Včasih lahko napako odpravimo že v istem mesecu, v naslednjem pa prav zagotovo. Pri tem bi rada spomnila še na to, da je pred meseci prišlo do nesporazumov, saj so delavci za iste ocene dobili različne zneske osebnih dohodkov. Takrat smo imeli še bruto vrednosti, potem pa so se odračunali prispevki, ki so v različnih občinah različni. Pri neto sistemu, ki ga imamo sedaj, pa se prispevki prištejejo in se tako zneski ne razlikujejo. Kako glasujemo za

Jerica Janežič

dvig raznih prispevkov, pa je sedaj že drugo vprašanje.«

V Računalniškem centru obračunavajo osebne dohodke tudi za druge organizacije, ki imajo svoje posebnosti in jih je treba pri programiranju upoštevati. Po svoje je delo z računalnikom zelo naporno, saj je treba delati še popoldan in tudi ponoči, poleg tega je gledanje v terminale z drobnimi zelenimi in rdečimi črkami utrudljivo za oči.

POMEMBNO JE: KAKO SI

Jerica se je pred dvema desetletjema odločila za študij kmetijstva. Ko je zapustila rojstno Mežico, si je po končanem prvem letniku na Biotehniški fakulteti izbrala Savinjsko dolino za obvezno prakso. Zanj je takrat veljalo, da je Meka kmetijstva pri nas. Leta šestinšestdeset je imela priložnost okusiti vse čare in tegobe ročnega obiranja hmelja. Od takrat je vsako leto med počitnica-

mi prihajala delat kot baletarka hmelja. Savinjsko dolino je vzljubila v študijskih letih in se po diplomi tudi odločila, da bo tu ostala. Spoznala in vzljubila je te ljudi, zlasti savinjskega kmeta. Še danes se rada spomni, ko je pred več kot dvajsetimi leti videla kmeta iz Roj, kako se sklanja in poklekne k vsaki sadiki hmelja ter ga navije okoli štanže z veliko ljubeznijo do vsake sadike.

»Na mojem domu, pod Peco, se nas je rodilo šest otrok. Naš kruh je bil trd kot pri mnogih drugih družinah. Kljub temu so nas starši vseh šest šolali do visoke izobrazbe. Oče je bil knap v Koproniških rudnikih in takrat je sklenil, da bo nam bolje. Pa kaj je danes tisto boljše in boljše kos kruha? Pravijo, da ni važno, kaj si, ampak kje si. Meni pa se zdi, da je predvsem pomembno, kako si. Zase lahko rečem, da sem dobro, svoje tihe ambicije uresničujem doma, imam dobre sodelavce in veliko dobrih prijateljev,« odkrito pripoveduje.

Mateja Dolar

»Nad Slovenijo sem prijetno presenečena«

Ne zgodi se pogosto, da pride v naše malo mesto ali v katero od savinjskih organizacij Francoz ali Francozinja preživet delovno polje. Zato ni čudno, da so nas že nekaj dni po njenem prihodu opozorili na »tisto Francozinjo«, ki je na praksi na Inštitutu za hmeljarstvo in pivovarstvo. »Tista Francozinja je Hélène Mercat iz malega kraja v bližini Toursa. Z njo sem se pogovarjala sredi vročega poledneva na Vrto zdravilnih in aromatičnih rastlin, kjer je Hélène preživela veliko delovnih ur. V Franciji imajo nekatere univerze v tretjem letniku obvezno prakso v tujini. Mednje spada tudi Hélénina. Kraj, v katerem je univerza, se imenuje Beauvais in je 90 km oddaljen od Pariza. Hélène tam študira agronomijo. Ko so njeni starši izvedeli, da name-rava hčerka v Jugoslavijo, so ji to odsvetovali. »Mislili so, da tukaj ni dovolj hrane, da je na ulicah veliko vojske in policije, da so

nemiri... Ne moreš si predstavljati, kako sem bila presenečena, ko sem ugotovila, da je pravzaprav vse v redu.« Tukajšni ljudje so ji všeč. Sodelavke so ji razkazale Savinjsko dolino in jo celo naučile nekaj slovenskih besed npr. hvala, dober dan, nasvidenje...

Zelega sem ji malo polaskati pa sem omenila obletnico slavne revolucije in spektakularen sprevod v Parizu, pa sem se ustela »Večina Francozov je zelo nezadovoljnih zaradi velikega zapravljanja denarja za proslavo te obletnice. Le čemu dragi sprevodi, palače, kupi spominkov in neuporabnih stvari, ki so bile izdelane posebej za obletnico. Denar bi lahko veliko pametneje uporabili.« Človeku se zdi, kot da poslušata naše gore list, le da si mi ista vprašanja zastavljamo še celo večnost. Očitno nas res nič ne izuči.

Denar je vsak dan večji pro-

Hélène Mercat

blem za vse nas, razen za tujce, ki pri nas žive zelo poceni. »Trgovine so sicer solidno založene, pogrešam pa zelenjavo v konzervah.«

Hélénini starši in sestra so obiskali Slovenijo konec avgusta. Kampirali so v avtocampu v Preboldu. Tudi njih je naša dežela prijetno presenetila. Sestra je še posebej navdušena za Sank rock, ki ga je poslušala, ko je žurirala na žuru pod Zvajgo. Tudi Hélé-

ne je slišala nekaj »razbijanja«, vendar ste lahko že po izrazu ugotovili, da za našo rockovsko sceno ni preveč navdušena. Vsaj za tisto ne, ki jo je na Zvajgi poslušala do polnoči. V Franciji trenutno najbolj poslušajo Sadé, The Cure, Madonna J. Bj. Goldmana in francoske šansonjerje. Ti zadnji so pač večni.

Kaj pa je v teh dneh, ki jih je preživela pri nas, Hélène najbolj razjezilo? »Najbolj jezna sem bila na počasnost vaše carine. Vlak je na meji čakal 2 uri.« Drugih slabih strani pa Hélène ni odkrila. Na našo srečo!

Najbolj jo je navdušilo obiranje hmelja. »Obiranje hmelja pa je zame res pravo doživetje. Obiskala sem nekaj obiralnih hal. Super!«

V začetku septembra se je Hélène vrnila v Francijo. S kupom novih vtisov, doživetij in spominov. Prijateljsem je lahko povedala, da nismo policijska niti vojaška dežela, da jemo ravno toliko kot v Franciji, skratka, da smo čisto prijazna in lepa deželica na sončni strani Alp. Da o zeleni dolini niti ne govorimo!

MANICA JANEŽIČ

ZA ANALIZE HMELJA, ZA DOLOČANJE OSTANKOV ŠKROPIV

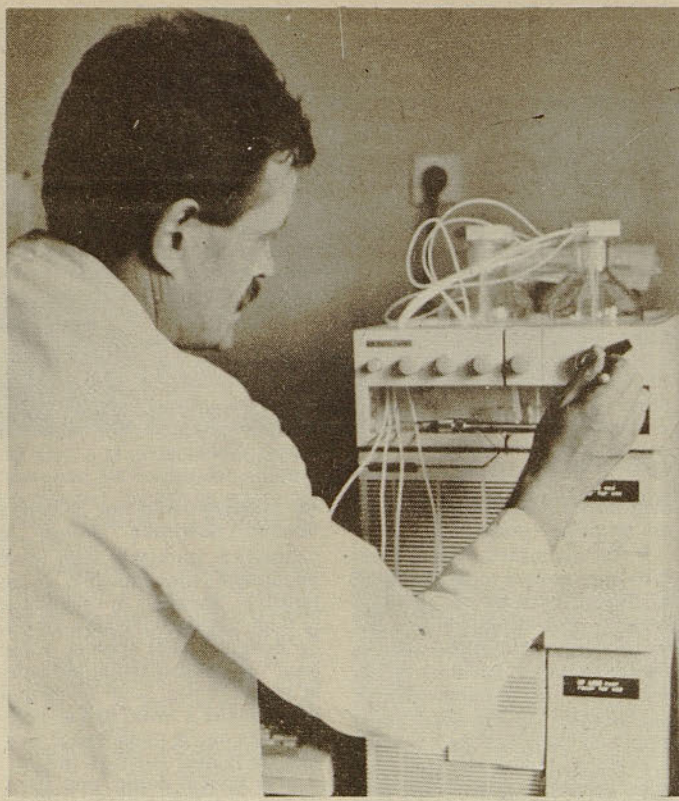
SODOBNE NAPRAVE ŽE NA INŠTITUTU

Po sedemletnih pregovarjanjih so se na lanski skupščini poslovne skupnosti za hmeljarstvo le zednili, da Inštitut za hmeljarstvo resnično potrebuje sodobno opremo za analitiko hmelja. Zato so namenili tudi odstotek od prihodka hmelja in avgusta je na inštitut že prispela oprema iz uvoza. Se-stavljajo jo računalniško voden UV-VIS spektrofotometer, sodoben tekočinski kromatograf in plinski kromatograf. Te naprave so bile vredne nad 108 tisoč dolarjev. Naprave bodo služile za raziskovalno in strokovno delo v analitiki hmelja, vrednotenje njegove kakovosti, in za določanje ostankov škropiv. Da bi bila tovrstna oprema popolna, bi potrebovali še masno selektivni detektor in avtomatski jemalec vzorcev, ki bi omogočal neprekinjeno

24-urno delo. Kot pravi vodja oddelka za agrokemijo na inštitutu mag. Janez Zupanec, je priprava vzorcev predvsem pri analitiki ostankov škropiv v hmelju dolgotrajna in če bodo hoteli te naprave ustrezno izkoristiti, bodo potrebovali še ustreznega človeka oziroma diplomiranega inženirja kemije.

Aparature so sicer velika pridobitev za napredovanje stroke, kar je razveseljivo to, da zanje pravzaprav nimajo ustreznih prostorov. To pa je že poglavje zase in dodamo naj le še to, da naprave ne bodo koristile le hmeljarjem temveč vsem, ki imajo opravka z analizami vode in zemlje. Številne možnosti so torej še odprte in treba jih bo le izkoristiti.

—mn

PESTICIDI – NUJNO ZLO?

To je vprašanje, ki pozvanja v glavah bolj ali manj osveščenih ljudi. Tudi Slovencem, odkar se nam je v kosti naselil strah z Dravskega polja. Ker je Savinjska dolina predvsem kmetijsko usmerjena, je uporaba raznih kemičnih snovi nujno potrebna in vsakdanja. Možnost, da pride do ekološke nesreče, je ogromna. Zato smo se pogovorili z Janezom Luževičem in Dušanom Dimičem iz Kmetijstva Žalec, da bi od njiju izvedeli, kako hitro se lahko znajdemo v vrstah za vodo iz cistern.

»Vsako intenzivno obdelovanje neke kulture pomeni, da postane zelo občutljiva in dovzetna za boleznin in škodljivce. Zaščita je možna s pesticidi in z obdelavo. Novo ime za pesticide je fitofarmaceutski pripravki, a je povsod bolj v rabi staro.« je pričel pogovor Janez Luževič. »Pri škropljenju hmelja uporabljamo izključno tiste pripravke, ki jih dovoljuje svetovno tržišče. Le to ima izredno stroga merila, npr. pesticid sme puščati zelo malo ostankov, ki ne sme biti škodljiv za človeka in okolje... Če pesticid uporabljamo v predpisanih koncentracijah, pod vplivom toplote, svetlobe in mikro organizmov zelo hitro

razpade. 80 odstotkov razpada povzročijo mikroorganizmi.«

Pri uporabi pesticidov je velika nevarnost neupoštevanje karence, to je varnostna doba od uporabe do razgradnje pesticida. Še večja nevarnost pa so obilne padavine oz. nalivi. V takšnih razmerah lahko tudi ob pravilni uporabi pesticid pride v podtalnico. Ali po besedah Janeza Luževiča: »Glavna nevarnost so stari pesticidi, odvrženi v gramoznih jamah. Med njimi iščimo krivca za nesrečo na Dravskem polju.«

Pesticide delimo v 4 nevarnostne skupine. Iz 1. in 2. kmetijstvo uporablja le dva pripravka. Izredno strupen je herbicid reglon. Uporablja se enkrat letno. Zelo hitro razpada. Tudi lanate se navadno uporablja le dvakrat letno. Letos so ga zaradi invazije uši uporabili večkrat. Basudin je hud insekticid iz 2. skupine. Tudi njega uporabijo le enkrat letno.

Zastrupljanje življenja v hmeljiščih in ob njih

Hmeljišča so bogat ekosistem, na katerega vpliva tudi škropljenje. Večina živali, ki so nekoč domovale med hmeljskimi sadikami, se izseljuje ali celo poginja. Na Kmetijstvu o tem ne povedo veliko: »Žival ima izredno močan voh, če ji kakšna snov smrdi, se ji bo ognila. Sicer pa vsi vemo, da zajci ne jedo hmelja. Ne vemo za niti en primer, da bi delavci našli poginulo žival v hmeljiščih.« Poglavlje zase pa so posevki kmetov in vrtičkarjev ob hmeljiščih. Ob škropljenju hmeljam so ga nehote deležni tudi sami. Prav bi bilo, da bi te ljudi obveščali s čim, proti čemu se škropi, koliko znaša karence, da ne bi prišlo do neželjenih posledic. V praksi poteka stvar drugače. Posebej teh ljudi ne obveščamo, vendar jih večina ve, da takoj po škropljenju ne smejo uživati ali krmiti živine s temi posevki.«

Merila za hmelj so izredno stroga, celo bolj kot za sadje in zelenjavo. Stalno ga pošiljamo v analize, saj bi že ob minimalnem prestopu dovoljene meje ostankov škropiv dobili vrnjeno vso letino. A zakaj ob tem pozabljamo(?) na koruzo, pšenico, travnike, ki so prav tako izpostavljeni vsem oblikam onesnaževanja (tudi ob škropljenju), pa smo zadovoljni že s tovarniškimi analizami in se slepimo s: »Gotovo je vse v redu, saj upoštevamo karence.«

Janez Luževič

Travniki in koruza brez analiz

V vodi na Dravskem polju naj bi našli ostanke atrazina. To je eden manj nevarnih herbicidov, ki ga pri nas v manjših količinah uporabljamo na posevkih koruze. Travniki se škropijo v manjših površinah, večinoma lokalno. Mehanska zaščita je pogosta, vendar jo je treba večkrat ponoviti. Seveda je posebna skrb namenjena upoštevanju karence, saj se s travo krmi živina, s to pa človek. Kaj pa analize: »Te opravijo tovarne, ki dajo na tržišče te herbicide. Če se upoštevajo karence in njihova navodila, kasnejše analize niso potrebne.«

Nevarno nalaganje

Največ se nalaga bakra. Del ga uporabijo rastline, del ga ostane v zemlji kot višek. O atrazinu smo že povedali nekaj besed. Njegove strupene ostanke namreč koruza vsrkava iz zemlje, zato je treba upoštevati ostanke atrazina predvsem pri kolobarjenju. Njegova slaba lastnost je tudi, da se izredno počasi razgrajuje.

Med pogovorom je Janez Luževič izračunal nekaj zanimivih podatkov. Pri normalnem škropljenju koruze s herbicidi pade na kvadratni meter 0,5 dcl razredčenega škropiva. To je pribl. 0,5 g čistega škropiva na enako

Dušan Dimič

površino. Če jo namoči 10 l dežja, je delež čistega pesticida v tej raztopini 0,005 procenta grama ali 0,005 ppm. Toleranca za koruzo pa je 0,5 ppm.

Za varstvo pri delu poskrbljeno, so besede Dušana Dimiča, ki je za varstvo pri delu odgovoren na Kmetijstvu Žalec. Kako torej na Kmetijstvu uničujejo stare pesticide? »Sploh jih ne uničujemo, ampak jih v originalnih embalažah spravimo v posebna skladišča, kjer prezimijo. Naslednje leto pa jih zopet uporabimo. S škropivi smo zelo previdni. Pri uporabi jih v posebnih prikolica in v originalnih embalažah odpeljemo na njivo. Čisto vodo dovažamo v cisternah. Vsi prisotni imajo posebne obleke, škornje, rokavice in maske. Škropivo razredčijo v škropilnicah. Delavci imajo vsako leto zdravniški pregled, vsaki dve leti pa seminar in preizkus znanja. Služba za varstvo pri delu zanje enkrat letno izda knjižico navodil, opozoril in nasvetov.« Seveda so pripravljene tudi za primer, da pride do izliza večje količine. »V takem primeru bi poklicali policijo in gasilce ter vso strupeno zemljo odstranili in odpeljali na varen kraj.« Vse to se sicer zelo lepo sliši, vprašanje pa je, če se vse tudi tako izvaja. MANICA JANEŽIČ

Vrt zdravilnih in aromatičnih rastlin

Savinjska dolina ima dobre naravne pogoje za gojenje rastlin. Tudi zdravilnih in aromatičnih. Ima pa še eno prednost. To so hmelj sušilnice, ki bi se dale s pridom uporabiti za sušenje različnih vrst rastlin. To je bil le eden od vzrokov za ustanovitev Vrta zdravilnih in aromatičnih rastlin na Inštitutu za hmeljarstvo in pivovarstvo v Žalcu. Očeta vrta sta inž. Tone Wagner in dr. Sušnik. Prve rastline so posadili pred trinajstimi leti. Danes znaša število stalnih vrst 300, število občasnih pa zelo vibrira. Med občasne sta spadala tudi kava in riž, ki pa v našem podnebnju nista dolgo zdržala.

Danes vodi vrt Cvetka Čulk, pomagata pa ji Ivica Zapušek in Vida Strojanshek. Vrt nam je bolj s strokovne plati predstavila Cvetka Čulk: »Osnovni namen vrta je zagotavljanje informacije o rastlinah. Te informacije, semena, raziskave, analize imenujemo s 45 inštituti iz celega sveta.

Brezplačna znanstvena zamenjava poteka preko knjižic z imenom Inex seminium, ki jo vsak inštitut izda enkrat letno in pošlje ostalim. V teh knjižicah so

oštevilčena semena, ki jih ima inštitut na zalogi za izmenjavo.« Cvetka Čulk je še posebej zadovoljna s sodelovanjem s Kitajci in Avstrijci. Dobre stike imajo s Francozi, Poljaki, Rusi, Čehi, Japanci, skupno s 45 inštituti. Stike navezujejo tudi z Argentino in ZDA.

»Vrt ima izreden vzgojnoizobraževalni pomen. Osnovne šole prirejajo naravoslovne dneve in obiščejo vrt. S pomočjo Inštituta, ki je v ta namen izdal brošurico, nekatere šole obdelujejo svoje lastne vrtove zdravilnih in aromatičnih rastlin. Pogosti obiskovalci so tudi dijaki in študentje, aktivni kmečkih žena, vrtičkarji pa tudi naključni obiskovalci.

Zelo kmalu so pošle knjižice, ki jih je Inštitut pripravil za obiskovalce vrta. Letos načrtujemo ponovno izdajo knjižice Vrt zdravilnih rastlin.

Na Inštitutu so se povezali s KZ Savinjska dolina in pri kooperantih nasadili zdravilne rastline na večjih površinah. Vendar je pri tem nastalo nekaj problemov. »Nasadi ne dajejo takšnih rezultatov, kot na majhnih povr-

šinah na našem vrtu. Temu botruje strojna in neprecizna obdelava. Še večji problem je tržišče.

Po nekaterih dvoletnicah je prvo leto, ko jih primanjkuje, veliko povpraševanja, zato je cena visoka. Naslednje leto, ko rastlina

dozori oz. zraste za prodajo, je je na trgu preveč in cena pade. Skratka, tržišča nimamo urejene-ga,« pravi naša sogovornica.

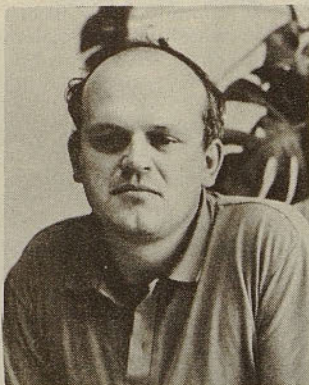
MANICA JANEŽIČ

Rekli so:

Branko Baloh, vodja skladišča rezervnih delov:

Grames oskrbuje hmeljarje z nadomestnimi deli za obiralne stroje. Letos smo dobavljali le po naročilu, in sicer pošljemo vsako leto organizacijam, ki se s to proizvodnjo ukvarjajo, dopis za naročilo nadomestnih delov. Že konec novembra naj bi prispela vsa naročila, na podlagi katerih bi mi potem naredili zbirnike, uvozili material ali pa nadomestni deli naredili v tozdu Proizvodnja kmetijske mehanizacije. Mislim pa, da so nekateri naročniki premalo resni, saj zadnja naročila prihajajo še marca. Tako zmanjka časa za oboje — za proizvodnjo in uvoz, zato re-

zervne dele lahko dobavimo potem le nekaj dni pred obiranjem hmelja.

Poleg tega naročamo in imamo v zalogi tiste elemente, ki se največ kvarijo, vse pa je nemogoče imeti, ker so obresti za vložen kapital previsoke.

TANI-HA SHITO-RYU
谷派系東流

ZAČETNI TEČAJ KARATEJA

Karate sekcija Petrovče bo začela septembra 1989 z začetniškim tečajem karateja. Vpisovali bomo vsak ponedeljek, sredo in petek od 17.30—18.30 v mali telovadnici osnovne šole v Petrovčah. Že v oktobru bo začela z delom skupina starejših tečajnikov (nad 30 let), ki bo karate trenirala rekreacijsko. Vse skupine bo vodil trener Anton Maruša z asistenti.

VABLJENI!

»VSAKO
LETO JIH
PRIPELJEM
MANJ«

Savinjska dolina je vse leto polna sezonskih delavcev. Prihajajo iz vseh koncev Jugoslavije, stari, mladi, ženske, moški, pridni, leni... Med njimi je Milica Živković iz vasi v bližini Vrbovca. Z njo smo se pogovarjali pred obiralno halo na Rojah, kjer dela vsako sezono že mnogo let. »Pred 23 leti sem prišla prvič v Savinjsko dolino. Takrat sem prišla zaradi sina in snaha, ki sta na Hmezadu redno zaposlena. Hmelj smo obirali še ročno. Zaslужek je bil zelo slab, hrana še slabša. S krožnikom juhe, z malo mesa, včasih, in nekaj skodelic čaja smo delali cel dan. Naslednje leto so me dali na Roje, in od takrat naprej delam tu vsako leto.

Seveda so se časi spremenili, ročno nismo dolgo obirali. Tudi hrana in zaslужek sta se izboljšala. A vedno se najde kdo, ki mu kaj ni všeč. Že enajst let sem »grupovodja«. To pomeni, da mi iz kmetijstva Žalec sporočijo, koliko ljudi naj pripeljem na delo in jaz jih nato moram pripeljati. A mi vsako leto kdo manjka. Stari umirajo, mladi imajo družine ali pa nočejo priti. Letos sem pripeljala 5 ljudi manj kot je bilo domenjeno. Tudi ostali »grupovodje« imajo takšne težave. Zato je ljudi premalo, dela pa preveč. Ponavadi pripeljem ljudi štirikrat letno. Ko bo končano obiranje hmelja, gremo na Mirošan obirat jabolka.«

MANICA JANEŽIČ

Golding ponudba tudi za športnike

Ime Savinjske doline in njenega središča mesteca Žalec — je ponosno v svet zeleno zlato — hmelj. Še posebej sorta golding, po kateri radi posegajo svetovno znani pivovarji tudi v Ameriki in na Japonskem. Golding pa je tudi ime za Hmezadovo gostinsko delovno organizacijo, ki skrbi za razvoj turizma v občini Žalec. V sklopu njihove ponudbe sodijo številni manjši gostinski lokali in hotela v Žalcu in Preboldu.

Še pred leti si je gostinsko turistična dejavnost s težavo utirala svojo pot, saj je spadala med manj pomembne gospodarske dejavnosti. Z veliko vztrajnostjo in znanja so delavci Hmezadovega Goldinga dokazali, da je letovanje lahko zanimivo tudi v tem delu Slovenije. Poleg postelje in hrane znajo ponuditi še kaj več, od izletov v Logarsko dolino do jahanja in veslanja na divjih vodah. Seveda niso ostali samo pri gostih, ki jih zanimajo naravne in kulturne znamenitosti krajev v Savinjski dolini, temveč znajo ustreči celo vrhunskim športnikom. Od skromnih začetkov in bolj ali manj naključnih gostovanj športnikov so izdelali celovito ponudbo za kondicijske priprave.

DOBRI POGOJI ZA PRIPRAVO ŠPORTNIKOV

Največkrat so v žalskem hotelu gostili rokometne, med drugimi tudi rokometno reprezentanco ZDA, žensko reprezentanco Jugoslavije ter ekipe Železničarja in Borca. Še bi lahko naštevali, kdo od dobrih športnikov je že bil na pripravah v Žalcu, vendar je bolje, da se pomudimo ob njihovi »športni« ponudbi. V okolici Žalca se razprostirajo travnati in gozdni tereni, ki so primerni za tek v naravi — jogging in sploh

za nabiranje kondicije. Za resnejše treninge pa je na razpolago športni park, kjer so možnosti za uigravanje različnih športnih zvrsti, še zlasti iger z žogo. V sklopu parka sodi nogometni stadion s travnatim igriščem, košarkarsko in rokometno igrišče ter igrišče za odbojko. Za razgibanje pa je na razpolago atletski stadion s 400-metrsko stezo in napravami za različne atletske panoge, balnišče, štiristezno avtomatsko kegljišče in šest tenis igrišč.

Za igre v pokritih prostorih imajo športni dvorani, veliko in malo. V prvi so označena igrišča za mali nogomet, rokomet, košarko in odbojko. Velika športna dvorana je še zlasti primerna za izvedbo ligaških tekem in prvenstev. Ekipam, ki prihajajo na kondicijske priprave v Goldingov hotel v Žalcu, pomagajo pri organizaciji turnirjev in pridobitvi ustreznih partnerjev za prijateljske tekme.

Od 12. do 26. avgusta je te športno ponudbo preizkusila tudi italijanska mladinska rokometna reprezentanca. Ob tej priložnosti so ob zaključku gostovanja v Goldingovem hotelu v Žalcu pripravili novinarsko konferenco, kjer so v glavnem slovenska sredstva javnega obveščanja seznanili predvsem o svojih uspehih in načrtih v svoji specializirani športni ponudbi. Direktor te organizacije Franc Jelen je med drugim povedal, da je povpraševanje po njihovih tovrstnih uslugah čedalje večje in že septembra bodo njihovi gostje rokometiši iz Celovca. Za njihovo ponudbo se zanimajo tudi Nizozemci, vendar ne aktivni športniki, temveč sodobni nomadi, ki si želijo predvsem aktivnega počitnikovanja. Skorajda stari znanci obeh hotelov pa so tudi delavci iz Brodogradilišta Split, od katerih si obetajo trdnejšega sode-

lovanja, predvsem glede sovlaganja v njihove turistične objekte.

KAJ PRAVIJO ITALIJANSKI ROKOMETAŠI?

Štirinajst dni je obdobje, ko športnik že lahko oceni kakovost hotela, storitev in dopolnilne ponudbe. O tem je trener italijanske mladinske reprezentance Giuseppe Lo Duca povedal tole: »V tem času so v Sloveniji na aktivnih pripravah vse tri naše rokometne reprezentance, mladinci v Žalcu, ostale dve pa na Rogli in za Žalec smo se v prvi vrsti odločili zato, ker so nam nudili in organizirali prijateljske tekme. Med drugimi so naši fantje igrali s slovensko mladinsko reprezentanco. Pravzaprav nam je to mesto priporočil Bojan Levstik, ki te kraje dobro pozna. V vsakem primeru smo z vsemi storitvami zadovoljni, še posebej z dvorano, ki nam je praktično na razpolago skoraj ves dan. Dva dneva so imeli naši fantje prosta in izkoristili smo jih za ogled naravnih in kulturnih znamenitosti Savinjske doline.

Žalec je v večernih urah precej mirno mesto in to je za trening izredno dobro, saj se športnik skoncentrira samo nanj. Poleg tega smo edina ekipa in so nam na razpolago vsi športni objekti.

Obstaja seveda še možnost, da bomo še trenirali v Žalcu, mislim pa da bodo naši fantje, ki so bili z gostovanjem zelo zadovoljni, priporočili žalski hotel še komu drugemu.«

Tako trdi trener Lo Duca, ki ga v prvi vrsti zanima dobra igra njegovih mladih rokometišev. Če vas bo nemara kdaj zamikalo, da bi se pomudili v središču Savinjske doline, Žalcu, ki slovi predvsem po hmelju golding, se lahko prepričate, da je njihovo vedenje in uspešnost v turizmu prav tako Golding. EP

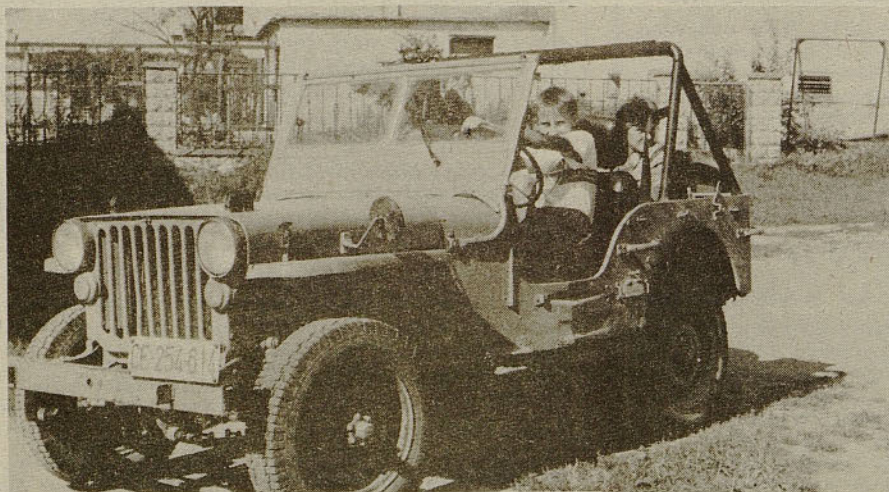
POSTALI SO HMEZADOVCI

V juliju so se zaposlili: V interni banki Hmezada: **Monika Čmak**, kmetijski tehnik; **Martina Križnik**, ekonomski tehnik. DSSS SOZD Hmezad: **Aleksander Žolnir**, dipl. agronom in Vilko Golašek, Agrina, TOZD Sadeks; **Stanko Hanželič**, voznik avtomobila; **Srečko Plohl**, pomožni delavec in **Dušan Rakuš**. V TOZD Transport: **Bogdan Žepan**; v TOZD Maloprodaja, **Vesna Lazar**, prodajalka; **Greta Vene**, prodajalka; **Vesna Vihernik**, prodajalka; v Goldingu Žalec, **Milena Šmigovec**, **Sonja Doler**, **Moja Habjan**, **Mirko Laznik**, **Marko Strnad** in **Stanislava Terglav**; v Kmetijski zadrugi Savinjska dolina: **Matjaž Vodlan**, dipl. ekonomist; Vrtnarstvo Medlog: **Blanka Cerovešek**, ekonomski tehnik; **Marija Ferencak**, povrtinarski tehnik in **Barbara Herodež**, povrtinarski tehnik; v Kmetijski zadrugi Ilirska Bistrica: **Albin Brozina**, mesar sekač; **Aleksander Primec**, lesar; v Hramu Šmarje **Moja Gobeč**; v Hramu-TO kooperantov **Hedvika Škof**, kuharica; **Maja Filipič**, **Albina Romih** in **Marko Špoljar**; v Kmetijstvu Žalec, TOZD Petrovče: **Marijan Kontrec**, kmetijski delavec, in **Edita Razdevšek**, inženir kmetijstva; v TOZD Latkova vas **Silva Kolšek**, kmetijski tehnik in **Amdib Elmi**, kmetijski tehnik.

KOLIKO NAS JE:

V Hmezadu je avgusta delalo 4360 zaposlenih, od tega v Kmetijstvu Žalec 521, in sicer v tozdu Petrovče-310 ljudi, v tozdu Latkova vas 134, Tovarni krmil 35 in skupnih službah 42 delavcev; v Hramu Šmarje imajo skupno 189 delavcev, od tega v temeljni organizaciji kooperantov 84, v Kmetijstvu 71 in skupnih službah 34; v Kmetijstvu Ilirska Bistrica jih je 91, v Kmetijski zadrugi Drava skupno 211, od tega v Kmetijstvu 84, TZO Kmetovalec 117, Gostinstvo Podvelka 54, v Prevozu 54 in skupnih službah 22 zaposlenih; v Celjskih mesninah je zaposlenih 404 delavcev, v Sadjarstvu Mirova 35, Vrtnarstvu Celje 98, v Celei Arja vas 317, v Export-importu Žalec 121, v Tajfun Planina pri Sevnici 94, Goldingu Žalec 226, Minervi 166, Jati Ljubljana, Kmetijski zadrugi Slovenska Bistrica 65, Inženiringu Žalec 18, Interni banki 50 in skupnih službah Hmezada 75 zaposlenih. Kmetijska zadruga Savinjska dolina ima skupno 151 zaposlenih, od tega v TZO Braslovče 16, Gotovlje 15, Petrovče 17, Polzela 12, Prebold 10, Šempeter 12, Tabor 7, Trnava 10, Vransko 8 in skupne službe 44 delavcev. Agrina ima skupno 491 zaposlenih, od tega v tozdu Veleprodaja 109, Maloprodaja 111, Transportu 65, Sadeksu 78, Megi 28 in skupnih službah 100 delavcev: Jata Ljubljana ima 570 zaposlenih, od tega v tozdu Reja 265, tozdu Meso 246 in skupnih službah v 49; Delovna skupnost pravne pomoči pa zaposluje 6 delavcev.

FOTO UTRIP

Je sploh še kaj lepšega, kot se popeljati s takšnim odprtim »džipom« po savinjskih zavrtih. Za tele navihance iz Gotovelj prav gotovo ne. Vsaj med počitnicami ne. Sedaj pa, ko se je šola začela že čisto zares, pa mora džip lepo v garažo. zo.

Pravijo, da svet pripada drznim. Pri nas to sicer ne drži več povsem, saj tudi drznost ne pomaga veliko pri iskanju uspešnega koščka sveta. Mirjana Tomažič je drzno, pogumno mlado dekle, ki se tveganja ne boji. »Čim večje je, bolj me pritegne,« pravi. S svojo drznostjo, pridnostjo, delom, pogumom in, kar je res, je res, s šarmom, je postavila na noge in drži

visoko, visoko novo ustanovljeno ribjo restavracijo. In tako je namerava tudi obdržati.

Začnimo na začetku, ki bi že lahko bil tudi konec. Hmezadova ribja restavracija je bila dolga leta propadajoči objekt, nekaj deset metrov oddaljen od Ribogojnice med Žalcem in Grižami. Restavracija je bila odprta le poleti, pa še takrat je bilo njeno poslovanje zelo pičlo. Prijatelji so to prinesli na uho Mirjani. Od 1. 1981 je bila zaposlena pri Gostinskem podjetju Celje, ob delu pa je naredila še Srednjo ekonomsko šolo. »Ko sem si prvič ogledala propadajočo restavracijo, je bila v res obupnem stanju. A to me ni ustavilo. Nasprotno, še bolj sem postala zagreta za njeno obnovitev.«

Mirjana Tomažič

lje. Saj veste, dober glas seže v deveto vas. Največ gostov prihaja zvečer, čeprav jih tudi čez dan ne manjka. Od 11. ure, ko se restavracija odpre, pa do polnoči, ko se zapre, se iz kuhinje širijo omamne vonjave po pečenih in ocvrtih ribah, da se človeku stoži pri srcu. Zdi se, kot da s kozarcem hladne pijače plavaš po nodrem morju in uživaš v toplém soncu. Trenutno sta v restavraciji zaposlena le dva, vendar je okrepitev že na poti.

Iz Ribogojnice prihajajo vsak dan sveže postrvi. »Z našimi, sodeči res odlično sodelujemo,« je zadovoljna Mirjana. Morske ribe kupuje v celjski ribarnici. Težišče restavracije je namreč na hrani in ne pijači. »Restavracija ni namenjena prodaji kavic in šilčkov, temveč v prvi vrsti prodaji

Ponudba v Restavraciji je pestra in bogata. Vsak dan si lahko privoščite sveže postrvi, pečene ali pa ocvrte. Postrvi na lovski način so posebna specialiteta, ki bo navdušila prave gurmane. Mogoče imate radi morske ribe? Med najbolj cenjene spada zobatec. Tudi to ribo vam okusno pripravijo in zagotovo z njo polepšajo dan. Kaj pa lignji, školjke, raki...? Gotovo so se vam pocedile slinice. V restavraciji pripravljajo koktaile iz školjk, rakov in lignjev. Posebno mesto med njimi ima gurmanski koktail, katerega sestavine naj bodo za sedaj še skrivnost. Seveda pa Mirjana in ostali mislijo tudi na tiste, ki rib ne marajo. Pripravljajo svinjske zareznice, naravne zrezke... in če imate kakšno posebno željo, vam z veseljem ustrežejo.

»Zadovoljni gostje so največje veselje«

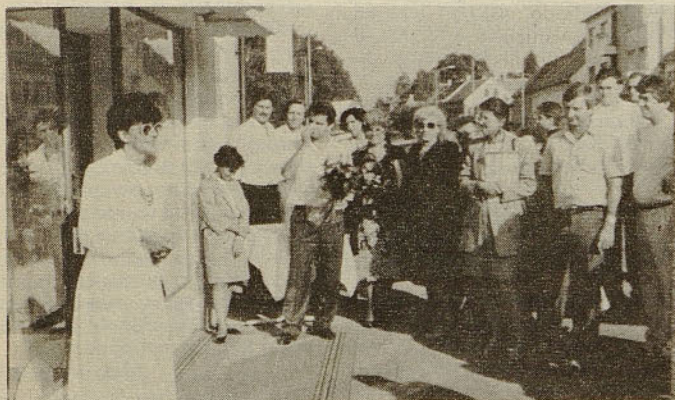
Najprej se je obrnila na Kmetijstvo TOZD Petrovče, kjer so priložnost zgrabili z obema rokama. »Zelo sem jim hvaležna, da mi niso obrnili hrbta,« pravi danes Mirjana, ki je prestala vso trnovo pot med našimi birokratskimi, zakonskimi in drugimi

ovirami. »Vendar resničnih težav ni bilo nikjer,« dodaja.

V začetku avgusta so bila prenovitvena dela gotova, restavracija pa slavnostno odprta. Gostov je vsak dan več in vsi odhajajo domov zadovoljni. Naslednjič pripeljejo s sabo še prijate-

hrane,« je odločna nova lastnica oz. najemnica.

»Kaj je za vas največje veselje?« »Poleg šestletnega sina in moža, ki sta mi ves čas v spodbudo, so moje največje veselje zadovoljni gostje, ki odhajajo iz restavracije.« MANICA JANEŽIČ

Viljana Brinovec, pred kratkim še pomočnica direktorja Hmezadovega Inženiringa, je v začetku septembra odprla v Žalcu parfumerijo in drogerijo Saghar. V okusno urejeno prodajalno je pestra izbira raznih kozmetičnih izdelkov, tudi za najzahtevnejši okus. In še ne veste, kaj pomeni Saghar, naj vam povemo, da to v staroindijski poeziji pomeni ljubezen... in parfume poklanjamo z ljubeznijo.

NOGOMETAŠI HMEZADA USPEŠNI

Lani je Hmezad prevzel pokroviteljstvo za NK Partizan Žalec, ki že drugo leto tekmuje v SNL. V letošnji tekmovalni sezoni so Hmezadovi nogometaši v tej ligi osvojili enajsto mesto. Odločilne tekme so bile v jesenskem delu prvenstva.

Tudi pionirji in mladinci tega žalskega nogometnega kluba uspešno nastopajo v medobčinski nogometni ligi Celja. Hmezad je s svojim pokroviteljstvom prispeval svoj delež k napredku tega športa.

Jože Grobelnik

Hmezad AGRINA ŽALEC

v dolini zelenega zlata
ima zelena trgovina
veliko izbire blaga

VAM NUDI ZA VSE IZDELKE,

razen za izdelke črne in barvne metalurgije, traktorje TORPEDO, IMT in ZETOR ter izdelke SIP Sempeter, kot tudi za izdelke z znižanimi cenami

25%-ni blagovni popust

pri enkratnih zneskih nad 5 milijonov dinarjev.

V vrednosti popusta si lahko izberete katerikoli izdelek.

Popust velja tudi za člane stanovanjskih združenj pri plačilu s predračunom.

HIŠA NAMENJENA DOBRIM GOSPODARJEM
TOZD MALOPRODAJA, tel. 063-713-211

blagovnica
hmezad

»Na tisoč norih idej pride ena dobra«

Letos obiralci hmelja pri Ivanu Joštu v Gotovljah niso poskušali doma zvarjenega piva, tako kot ga v tej hiši znajo ob tej priložnosti pripraviti že desetletja, tokrat je za pivovarstvo zmanjkalo časa. Bržkone pa so ob hmeljskem »likofu« bolj nazdravili hmeljskemu trgalniku, ki ga je skonstruiral in kar na svojem dvorišču zvaril gospodar. Ves čas obiranja je skrbno opazoval njegovo delovanje in sproti odpravljal napake, že prihodnje leto pa ne bo več težav s trganjem hmelja in sezonci, ki so včasih bolj, drugič manj pripravljene za delo. Za strojno trganje bo poslej potreben samo traktor.

Na oko ta naprava za trganje hmelja izgleda silno enostavno, in kot trdi njen »oče«, takšna tudi je. »Deluje po sistemu ročnega obiranja hmelja in narediti ga je možno kar pod kozolcem,« je prepričan Ivan Jošt. Ideje o takšnem trgalniku so skupno zorili z vodilnimi petrovškega tozda Kmetijstvo, ki je mimogrede največji v Hmezdovem Kmetijstvu Zalec. Iskanje novih rešitev je

pri njih še toliko izrazitejše, saj pridelajo nad tisoč ton hmelja leto in tako so težave z delovno silo še večje kot pri Joštu, ki je sicer tudi med večjimi proizvajalci hmelja v Savinjski dolini. Na petih hektarjih ga pridelajo do deset ton in za tolikšno količino je že potrebno precej delovnih rok. Kot vse kaže, pa bo trganje prihodnje leto cenejše za oboje.

HMELJ SE DELA NA SUŠILNICI

Izvirnih rešitev v Joštovem hmeljarstvu ne manjka. Svojo inovatorsko žilico je avtor, ki je sicer inženir strojništva, že preizkušal na zadruzi. Predlogi pa so doživeli vse prej kot ploskanje, saj nanje ni dobil niti odgovora. Zato mu je še v toliko večje zadovoljstvo, da se še vedno potrjujejo v njegovem hmeljarstvu, od katerega ima navsezadnje največ koristi. Njegova razmišljanja marsikdaj presegajo meje bolj tradicionalnega v tej dejavnosti. Tako tudi trdi, »da se hmelj dela na sušilnici.« Šele ob

pravilnem sušenju bo imel hmelj kakovost in s tem tudi vrednost,« pravi.

Zato je opustil klasično sušenje hmelja, kjer je največ možnosti, da se lupulin zažge, in si omislil »podtlačno sušilnico«. Le-ta je popolnoma avtomatizirana in ko se hmelj posuši, se oglasi zvonček, tako da tisti, ki se s tem poslom ubada, o sušenju ne potrebuje velikega znanja. Med posebnostmi sušilnice je tudi sama količina in debelina nasipa hmelja, ki je možen tudi nad 50 centimetrov. Za primerjavo s klasičnimi naj povemo, da se v teh nasipa največ 25-centimetrski sloj hmelja.

Zaradi podtlačnega sistema sušenja so kobule kljub debelejšemu nasipu na tej sušilnici nepoškodovane. Nedvomno je ta sušilnica ena najbolj izpopolnjenih tudi izven naših meja, toda njen lastnik še vedno ni zadovoljen.

»Še vedno preveč denarja puščamo v sušilnici in zato bo treba to poglavje še posebej izpopolnjevati. Razmišljam o novi sušilnici in pri tem mi bo izdatno pomagal strokovnjak Inštituta za hmeljarstvo in pivovarstvo Janez Zupanec. Že pri tej mi je nasvetoval kopico koristnih nasvetov,« ga je pohvalil.

HMELJ RASTE KOT KORUZA

V svojih hmeljiščih bolj ali manj na lastno pest preverja različne zamisli, kako bi z manj dela prišel do približno enakega pridelka. »Na tisoč norih idej pride ena dobra,« je dejal v šali in že razlagal, kako je možno hmelj gojiti kot koruzo. »Naredil sem poskus na 25 arih, in sicer tako, da sem hmelj normalno obrezal in ga obsul in ga pustil, da se je navijal sam. Pokazalo se je, da so odvečni poganjki pri določeni višini nehali rasti. Tudi pridelek je bil dober, mogoče je bilo to odvisno od letine. Tega pravzaprav nisem pričakoval in zanimivo je že to, da je to sploh možno. «Seveda bo treba rešiti še problem primarne zaščite, vsekakor pa mislim, da sem na pravi poti,« trdi. In dodaja: »To bi se še vedno izplačalo tudi, če bi bilo deset odstotkov pridelka manj, kajti stroški delovne sile so precej visoki. V tem primeru bi lahko obdeloval le s traktorjem in kultivatorjem.« Po njegovem je hmeljarstvo v zadnjih letih naredilo velik tehnološki napredek

Ivan Jošt:
»Še vedno puščamo preveč denarja v hmeljskih sušilnicah.«

predvsem na družbenih posevkih, kjer so stroški bolj neusmiljeni. »Vse premalo se ubadamo s problemom, da nam lahko delo samo kraje denar.«

Tako Ivan Jošt, ki je poleg vsega še podpredsednik podružnice Kmečke zveze, ustanovljene pred slabima dvema mesecema. Brez vprašanja, za kaj se bo v tej vlogi zavzemal, ni šlo. Takole je odgovoril:

»Poglejte, če danes nisi kooperant zadruge, hmelja legalno ne moreš prodati. Pri tem ima zadruška monopol in zato si bo treba prizadevati, da bo kmet lahko prodal izvozni hiši tudi, če ne bo tako povezan z zadruzo. Če nekoliko pobrskam po spominu, so kmetje po vojni to lahko že počeli, potem pa so jim to pravico iz »višjih ciljev« odvzeli. Zadruška bo morala biti po mojem prepričanju predvsem servis kmetom, ki bi jim nudil pospeševanje, vodenje knjig in podobno.«

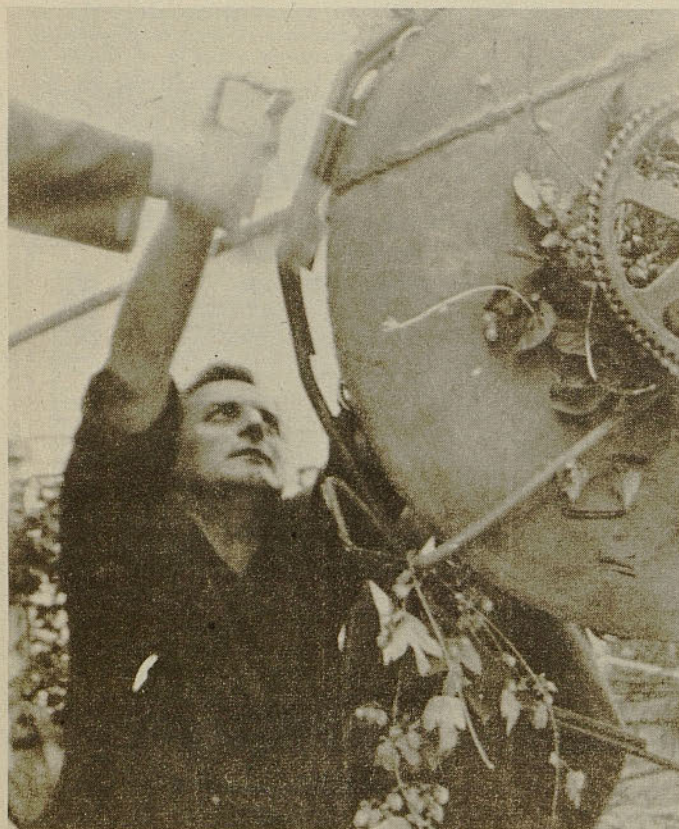
Marijana Natek

NOVA OBIRALNA HALA PRIHODNJE LETO

Južna žalska obvoznica je bila med obiranjem hmelja delno zaprta, ker ob njej stoji hala za obiranje hmelja. Kot je povedal direktor Kmetijstva Zalec Edi Omladič, so jo želeli prestaviti na drugo lokacijo — na Lavo. Uporabniki letos niso uspeli zagotoviti denarja za premestitev, po majskih cenah bi morali namreč imeti štiri milijarde dinarjev. Zato smo bili vso stvar primorani preložiti na prihodnje leto.

Mateja Dolar

Hmeljski trgalnik je potreben le še drobnih dopolnitev.

So koristi od združevanja v Hmezad

Razprava o obliki povezovanja vanj pa se šele začne. Članice se bodo odločale za trdnejše oblike, to je združevanje na kapitalski osnovi, ali bolj ohlapne, tako da bi imel Hmezad manj vpliva na njihove poslovne odločitve.

Člani komisije za preoblikovanje Hmezada so bili soglasni samo v tem, da Hmezad mora ostati. Na to, kakšna naj bi bila njegova oblika, to je: ali naj se preoblikuje v podjetje ali formalno združenje, kakšen naj bo poslovni predmet in še na kup drugih vprašanj, na seji v začetku avgusta niso odgovorili. Razloga za to sta bila predvsem dva: prvi, da so bili razpravljalci na seji sploh popolnoma nepripravljeni govoriti o gradivu, kar pomeni, da jih v članicah niso obravnavali niti v najožjih krogih, in drugi razlog: dan pred sejo je interna banka nekaterim članicam poslala svoj program preobrazbe. Že v avgustovski številki Hmeljarja smo napovedali obširnejši prispevek o preoblikovanju. Čeprav je rok za pripombe na osnutek že potekel in bi morala biti že druga seja komisije za preobrazbo Hmezada, je samo polovica članic poslala pripombe. Zatorej ne preostane drugega, kot da se pomudimo še ob tej seji.

Zakon o podjetjih ne predpisuje več oblik združevanja in tako so znotraj Hmezada številne oblike povezav — od delniških družb, koncernov in poslovnih združenj. Poslovodstvo je ponudilo dve možnosti povezav v Hmezad. Po prvi naj bi bil le-ta sestavljeno podjetje za razvoj, inženiring in finansiranje, po drugi pa skupna družba z omejeno odgovornostjo za iste dejavnosti.

Po besedah podpredsednika Daneta Rinca bi se preoblikovali v sestavljeno obliko po principu združitve kapitala, za kar bi morala — podjetja vložiti del svojega premoženja, to je med 15 in 25 odstotka. Ta denar pa bi novo sestavljeno podjetje vložilo v članice, te pa bi mu priznale pravico do soupravljanja in dela dobička. To je med drugim utemeljeval tudi s tem, da so članice v preteklosti družno združevale

denar za naložbe, potem pa niso imele pravice z njimi tudi upravljati. Poleg tega bi se celoten sistem utrdil in podjetja bi ob teh vložkih obdržala svojo samostojnost. Takšna ureditev po kapitalskih vložkih pa bi dajala možnost, da se razmejijo premoženjske pravice in legalizirajo vse dosedanje oblike združevanja sredstev.

Pri drugi varianti kapitalskih oblik povezovanja članic Hmezada ne bi bilo, temveč bi ustanovitelji vložili samo potrebna sredstva za začetek dela. Hkrati se lahko združujejo podjetja in zadruge. Takšen Hmezad pa bi posloval po tržnih načelih in seveda z zaračunavanjem svojih strojev članicam.

Toliko o delovnem osnutku in razprava je bila, kot so rekli »uvodna«, dokončna stališča pa naj bi organizacije poslale do zadnjih dni avgusta.

Razpravljalci so precej časa porabili za gradivo, ki je bilo sicer neuradno, a preoblikovanju Interne banke v samostojno finančno službo. Direktor Agrine Ivan Debelak je menil, da je predlagana oblika nesprejemljiva in naj bi se Hmezad preoblikoval kot poslovno združenje kot skupna oblika. Vlado Jurančič, direktor Celjskih mesnin, je povedal, da še nima dokončnega stališča, menil pa je, da sta oba predloga netržno naravnana. V tem primeru mora biti finančna funkcija samostojna, sploh pa bi se po njegovem mnenju morali odločiti, kaj hočemo. Vlado Kralj, direktor Kmetijske zadruge Savinjska dolina, je povedal, da se na reorganizacijo pripravlja tudi zadruga. Vzporedno teče razprava o nadaljnji povezanosti v Hmezad, o kateri pa se bodo odločili na referendumu. Polde Škafar je utemeljil prednosti ustanovitve skupnega podjetja. Le-to bo zahtevalo tržno obnašanje, tržni odnos in v drugi fazi ustanavljanje novih podjetij. V takšni obliki bo imela sedanja delovna skupnost Hmezada drugačno vlogo in bolj izenačene pogoje poslovanja z ostalimi deli v Hmezadu, ki jih sedaj nima.

POPREČNA LETINA HMELJA

V tem tednu so hmeljarji obrali še zadnje kobule. Čeprav točnih podatkov o letini še ni, ocenjujejo, da so ga pridelali med 3600 in 3700 tonami, kar je približno toliko kot lani. Slabi letini so botrovala predvsem slabe vremenske razmere do konca junija, ki pa niso mogle povrniti zamujenega v juliju in avgustu, ko je bilo vreme za razvoj rastline znatno ugodnejše. Najslabši je bil pridelek savinjskega goldinga, ki je bil po mnenju večine spomladi prepozno obrezan. Kakovostno je letina poprečna. Pričakujejo nekoliko višje alfa vrednosti, tako pri goldingu kot pri ostalih sortah.

Toplar počasi izginja

Kozolci so slovenska posebnost, ki jo je narekovala potreba. Tudi Janez Vajkard Valvazor jih je v svoji Slavi vojvodine Kranjske, tristo let je že od takrat, že omenjal. V drugi knjigi je tudi zapis o sušenju sena v kozolcih, napravah, ki so zbudile njegovo zanimanje zaradi izjemnosti in posebnosti v primerjavi z drugimi deželami, ki jih je spoznal.

Poudaril je značilno in posebno in ne nekaj, kar je vsesplošno. Valvazorjeva upodobitev kaže kozolec, »to slovensko gospodarsko napravb« v njegovi funkciji. Kozolec je bil skozi stoletja predmet razprav in čudenja, posebno še zato, ker se je na Slovenskem razvil do zavidljive stavbarske dovršenosti.

Arhitekt Marjan Mušič ga označuje kot pobudnika prostorske kompozicije, ki je vdihnila poezijo slovenski zemlji. Opravitimo imamo s tipiko pokrajine, dežele, načina življenja ljudi in njihove ustvarjalnosti. Mirno lahko zapišemo, da kozolci sodijo med paradne konje slovenske kulturne in naravne dediščine. Kozolci stojijo skupaj v vrsti s panjskimi končnicami, mojstrovčinami slovenske domače obrti, pritrkavanjem in še nekaterimi posebnostmi slovenske zemlje.

Na Štajerskem se je uveljavila beseda topolar za najbogatejši tip vezanega kozolca. To se kaže v bogato izdelanem ostrešju, pravih umetnijah tesarjev, ki so s plenkačo, žago in dletom postavili neminljiv spomenik naši gradbeni kulturi. Postavljanje kozolca je bil dogodek za celo vas. Tesarji so hodili iz kraja v

kraj in so pri delu gojili nekatere posebnosti.

Vse premalo se zavedamo, da bi se lahko tudi pred drugimi narodi postavljali s kozolci, tako kot denimo Nizozemci s svojimi mlini na veter. Toda počasi izginjajo in nihče si ne prizadeva, da bi jih ohranili. Na Vranskem je nekoč stal topolar za župniščem in več kot sto let je služil svojemu namenu. Moral se je umakniti razvoju in prestavili so ga. Ali: Vransko je bilo nekoč znano po kmečkih igrah, rado bi bilo turistični kraj. Ob tej priložnosti so pod kozolcem prikazovali različna kmečka opravila, tudi cepec se je čul. Vendar za kozolec nihče ni skrbel, rušil se je tako dolgo, da je nekdo poceni prišel do drv.

No, pa raje se pogledimo, kako so kozolci opisani v knjigah. Dr. Anton Melik je zapisal, da slovenski kmet mnogo drži na to, kakšen kozolec ima. Imeniten, velik lepo zgrajen topolar je kmetu povečini v ponos, podobno kakor lepo rejena živina ali dobri konji. Zelo pogosto označijo ljudje trdnost kmetije po tem, kakšen je oziroma koliko štantov premore. In kmet se postavi s tem, da posnema trdnega sosedu in zgradi enako velik, dolg kozolec. Piše: »Kdor hoče karakterizirati slovensko kmetstvo vas, mora omeniti skupino kozolcev, ki se običajno prikažejo izza drevja prej, preden ugleda popotnik hiše same.«

Zatorej ni odveč vprašanje, koliko kozolcev še imamo po dolini in ali jih bomo znali ohraniti.

Franci Ježovnik

Hmeljarji so imeli težave z zaščito

Osrednji dogodek letošnjega sedemindvajsetega hmeljarskega praznika je bila slavnostna seja Poslovne skupnosti za hmeljarstvo, ki je bila v dvorani Hmezadovega Export-importa v Žalcu. Zbranim je spregovoril predsednik izvršilnega odbora te skupnosti Vlado Kralj, ki je med drugim povedal, da je konkurenca na tržišču vse večja in da hmeljarjem že zdavnaj ni več »poslano z rožicami«. Predvsem bo potrebno na domačem tržišču zaščititi poreklo našega hmelja, predvsem zaradi uvoza, kajti njegove kakovosti nihče ne kontrolira.

Ernest Ermenc, ki je ocenil hmeljno letino, je rekel: »Dela v hmeljiščih so potekala redno in pravilno. Večinoma so hmeljarji skrbeli, da so bila posamezna dela po feno fazah normalno opravljena. Nova tehnologija je prinesla hmeljarjem tudi nove izzive in preizkušnje. Okolje je naša skupna last, in če bo urejeno, bo bivanje vse družbe bolj zdravo in

prijetno. Neurejeni kupi hlevskega gnoja ne povzročajo le smradu, temveč pomenijo tudi izgubo hranilnih in organskih snovi. Strukturo tal v hmeljiščih imamo slabo zaradi premajhne porabe hlevskega gnoja in komposta. Tudi vedno težji stroji za obdelavo in zaščito prispevajo svoje. Absolutno pa premalo uporabljamo razne križnice za zeleno gnojenje za izboljšanje fizikalnih lastnosti in strukturo tal.

Z zaščito hmelja smo imeli letos velike težave, zlasti z ušmi. Lanat je bil premalo učinkovit, verjetno je tudi zaradi drugih pogojev rezistenčnost odigrala svojo vlogo.

Čeprav prihajajo pred hmeljarje in tehnološko službo vedno novi problemi, smo lahko optimisti, saj je ta služba dobro organizirana. Vpliv in uporaba tehnike sta v hmeljarstvu vedno močnejša in s tem se zmanjšuje potreba po ročni delovni sili. Tako je tudi vpliv živega dela izrazitejši in le-to zahteva več znanja in

inovacij. Zato se mora hmeljar izobraževati. Poznati mora obiralni stroj, sušilnico in obnašanje hmelja v času obiranja in sušenja, če hoče dobro in z manjšimi stroški pospraviti pridelek,« je zaključil.

Častno mesto hmeljarskega starešine je letos pripadlo Albinu

Stepinšku iz Trnave, Anici Lukman pa vloga spremljevalke. Po končani seji so v pritličju Hmezadovega Exporta-importa odprli lep hmeljarski muzej, ki so ga prenesli iz Savinovega salona v Žalcu in so v njem zbrani skorajda vsi predmeti, povezani z obiranjem in predelavo hmelja. -mn

Priznanja najboljšim hmeljarjem

Na razširjeni seji izvršilnega odbora Poslovne skupnosti za hmeljarstvo so letos enajstič podelili plakete za najvišje pridelke

hmelja in plakete za dolgoletno delo v hmeljarstvu.

Zlato plaketo za največji pridelek goldinga, 2331 kg na hektar,

je dobil Franc Kronovšek iz Topovelj, srebrno za 2129 kg pridelka Jože Rojnik iz Poljč, bronasto pa Angela Sirše iz Tabora

za 2093 kg goldinga po hektarju. Najboljši pridelovalec aurore je bil Franc Brežnik iz Podloga z 2947 kilogrami, Julij Hrovat iz Podvina si je z 2772 kilogrami prislужil srebrno plaketo, bronasto pa Hugo Antloga iz Gotovelj z 2707 kilogrami pridelka po hektarju.

Med kolektivi je bila prva poslovna enota, Vojnik Kmetijstva Petrovče, 1767 kg pridelka; KZ Savinjska dolina TZO Šempeter, 1526 kg; in poslovna enota Tabor, Kmetijstvo Latkova vas.

Priznanja za dolgoletno delo v hmeljarstvu so prejeli: Jure Novak, Anton Škarar, Slavko Šalej, Drago Tanjšek, Ignac Novak, Jože Črepinšek, Angela Sirše, Anton Laznik in Ludvik Zupan, vsi Hmezad KZ savinjska dolina; Mihael Korenina, Hram — TOZD Kmetijstvo; Franc Matjaž in Matevž Zavolovšek iz Zgornje-savinjske kmetijske zadruge Mozirje; Andrej Arnšek, Marta Bobovnik, Drago Plantka in Avgust Petračević, vsi Hmezad Kmetijstvo, tozđ Kmetijstvo Petrovče, ter Ivanka Zadravec, Genovefa Jelič, Jolanda Šporn in Jože Horvat, vsi Hmezad Kmetijstvo Latkova vas.

Stari in novi hmeljarski starešina, Viki Gajšek in Albin Stepišnik, sta nazdravila starešinstvu. Pri tem pa sta ob zajetnem vrčku piva močno zajela sapo, zakaj nista povedala. Ali zaradi količine ali cene piva ...

BREZ NOVE VSEBINE PRAZNIKA NE BO ŠLO

Hmeljarski praznik v Braslovčah je bil letos čisto navadna veselica, lahko bi bila tudi gasilska ali kakršnakoli druga. Vsakoletni organizator — Turistično društvo Braslovce — je imelo tehtne razloge, da se s pripravo ni preveč utrudilo. Prav gotovo pa tisti, ki od hmelja živijo, torej tudi Hmezad, zato nimajo ničesar povedati v zagovor. Ob vsem so vsi potihem prepričani, da hmeljarski praznik mora ostati in ker je do prihodnjega še daleč, bi bilo treba razmišljati že sedaj.

Klepet s hmeljsko princeso

Pravzaprav bi morali pisati: »Kratek pogovor s spremljevalko hmeljskega starešine, a smo vsi bolj navezani na staro ime. Obuja nam spomine na znamenite hmeljarske plese, na »taprave« braslovške hmeljarske dneve, z dolgimi povorkami, starešinami, princesami in veselicami na višini. Dovolite mi torej, da uporabljam izraz hmeljska princesa. Letos je ta časten (kdo ve, ali to še drži) naslov dobila Anka Lukman z Gomilskega. Preberite, kaj je izjavila — posebej za Hmeljar.

»Pred mesecem dni so me mladi združniki z Gomilskega izbrali za letošnjo hmeljsko princeso. Dobila sem denar za obleko in napotek, naj bo obvezno zelena. Če bi bila hmeljska princesa pred leti, bi bila moja vloga veliko večja kot je danes. Letos pa so bile moje uradne dolžnosti zelo majhne. Zjutraj sva se s hmeljskim starešinom Albinom Stepišnikom iz Trnave udeležila slavnostne seje izvršilnega odbora Poslovne skupnosti za hmeljarstvo. Tam je potekala predaja starešinstva, ki smo jo kasneje ponovili še tukaj v Braslovčah. To je bilo vse. Vloga hmeljske princese res ni več tisto, kar je bila. Meni osebno je to sicer všeč, saj mi velik pomolp ne bi ugajal, ampak vseeno ... Govori se, da prihodnje leto ne bo več ne starešine ne princese. Ali ni škoda, da ta lepa savinjska tradicija kar tako izumira. Če bodo drugo leto izločili že tako okrnjeni vlogi starešina in princese, ne bo od prireditve ostalo nič več!«

MANICA JANEŽIČ

Plan dovoza hmelja letnika 1989

1. Hmezad TZO Polzela
2. Hmezad TZO Prebold
3. Hmezad TZO Trnava
4. Hmezad TZO Petrovče
5. Hmezad TZO Šempeter
6. Hmezad TZO Braslovče
7. Hmezad TZO Gotovlje
8. Koroška KZ Dravograd
9. KŠC »Grm« Novo Mesto
10. KZ Krka Novo Mesto
11. Slovenija vino »Jeruzalem« Ormož
12. Agrokombinat Maribor Rače
13. ERA Titovo Velenje—Šmartno ob Paki—Šoštanj
14. KZ Drava Radlje
15. Hmezad Kmetijstvo Šmarje pri Jelšah
16. PP Kozjak »Ragoza«
17. Kmetijska zadruga Slovenj Gradec
18. Hmezad Kmetijstvo Latkova vas—Šentrupert

Zbiranje divjega hmelja na zgornjem altaju

Hmeljarska inštituta v Žalcu in v Žitomiru (Ukrajina) sta sklenila pogodbo o sodelovanju na področju žlahtnenja hmelja na velik pridelek, veliko rezistenco in ugodne tehnološke značilnosti. Doslej zbrano genetsko bogastvo za namene žlahtnenja je dokaj dobro izkoriščeno, zato so za nadaljnje delo potrebni novi genetski izvori. V ta namen je bila v avgustu 1989 organizirana znanstvena odprava na področje Gornjega Altaja. Udeležili smo se je žlahtnitelji iz Češke, Ukrajine, Rusije, Altaja in Slovenije. V prvi misiji smo raziskali tajgo (relativno vlažni biotopi) ob Jezeru Mažerok in ob Teleckem jezeru ter ob rekah Bija, Sija, Lebed in Katun. To območje je močvirno, zemlja ima 9 do 11 % humusa. Hmelj raste v združbi vrbe, sibirske češnje, breze, maline, ribeza, koprive, mlečka in osata. V drugi misiji pa smo obiskali območje stepe (relativno suhi biotopi) ob reki Ob in njegovih pritokih v bližini mesta Bijsk, kjer raste hmelj v podobnih biotopih kot na območju tajge.

Mnogo pomembnih tehniških in znanstvenih srečanj je v zadnjem času naravnanih na temo naravnega genetskega bogastva

— s poudarkom na raziskovanju in zbiranju divjega materiala. To ima velik pomen iz razloga, ker je človek nenehno izbiral primerne oblike za pridelovanje in s tem nezavestno izgubljal izvirne divje primerke. Zato obstaja vedno večja potreba po vračanju k naravi in ohranjanju naravne populacije, torej po ohranjanju genskih fondov — nosilcev splošne prilagodljivosti in odpornosti.

Z zbiranjem divjih osebkov razširjamo genetsko spremenljivost v žlahtniteljskem materialu in razširjamo genski fond. Pri zbiranju upoštevamo, da je celotna dedna zasnova pod pritiskom naravne selekcije, da imajo večjo vrednost prilagojene rastline, da obstajajo zveze (korelacije) med videzom rastline (fenotipom) in vsoto njenih dednih zasnov (genotipom) ter da te zveze predstavljajo merilo pri izbiranju pojedink. Tak biološki material je prilagojen na specifična rastišča in ga je težko uporabljati kot kultivar, ima pa veliko uporabno vrednost za žlahtnenje na povečano toleranco, ravnotežje med gostiteljem in parazitom ter na povečano stabilnost.

Milan Žolnir in
Dragica Kralj

Prevzem na terenu — vzhodno območje

Hmezad—Kmetijstvo Petrovče, DE Arja vas
Hmezad—Kmetijstvo Petrovče, DE Šmarjeta-Vojnik
Kmetijska zadruga Celje Agrarija Brežice
Merkator, Kmetijski kombinat Sevnica—Loka, Šentjanž

Prevzem na terenu zahodno območje

Hmezad—Kmetijstvo Petrovče, DE Vrbje—Šempeter
Hmezad—Kmetijstvo Latkova vas—Žovnek

Hmezad—Kmetijstvo Latkova vas—Tabor
Hmezad—TZO Tabor
Hmezad—Kmetijstvo Latkova vas—Vransko
Hmezad—TZO Vransko

Prevzem na terenu mariborski sektor

EMONA, Kmetijski kombinat Ptuj
Dravsko polje Pragersko, Turnišče
Ptujsko polje Dornava
Kmetijska zadruga Zadružnik Ruše
Hmezad—Kmetijstvo Radlje ob Dravi

Računalnik na kmetiji

Računalništvo je prodrlo že na skoraj vsa področja človekovega ustvarjanja. V kmetijstvu uporabljajo računalništvo že skoraj vsa družbena posestva, kmetijske zadruge, raziskovalne institucije in selekcijska služba. Kako pa je z računalnikom na zasebnih kmetijah? Za kakšne namene bi ga lahko uporabili? Računalnik zaradi sposobnosti hranjenja velikih količin podatkov lahko s pridom uporabljamo tudi na zasebnih kmetijah. Napredni ljudje tudi pri nas vse pogosteje sprašujejo, kakšen računalnik je primeren za njihovo kmetijo. Odgovor je zelo preprost: vsak računalnik, za katerega dobite primerne programe. Vendar pa se v času, ko so že skoraj v vsako pisarno prodrli IBM združljivi osebni računalniki in so postali cenovno vsakomur dostopni, kmetje naj ne bi odločali za nabavo manjšega računalnika kot je IBC PC XT.

Za zdaj računalništvo še ni prodrlo na kmetije, zato vam bom poskušal predstaviti nekaj izkušenj iz zahodnih držav. Najprej je računalništvo prodrlo na kmetije v svoji domovini, v ZDA. Tam so kmetije večje od evropskih in kmet v večini primerov obdeluje zemljo s svojo družino, mora sam skrbeti, da delo poteka brez večjih zastojev. Uspešno poslovanje vsake kmetije ne zagotavljajo zgolj visoki hektarski pridelki ali visoka prireja, potrebno je še mnogo več. Nепretirgoma je treba nadzirati stroške, načrtovati delo, razporejati vse družinske člane ali najemniške delavce na pravo mesto, kontrolirati proizvodne rezultate, pregledovati borzne podatke in se na podlagi slednjih odločiti za nakup krmil takrat, ko so najcenejša, in prodajo pridelkov, ko je cena najvišja. Kmet kot samostojen podjetnik združuje vse funkcije proizvodnega, finančnega, kadrovskega in prodajnega direktorja. Narava dela pa je takšna, da mu ob opravljenem delu ostane bore malo časa za opravljanje treh drugih funkcij.

Proizvodnjo je treba neprekinjeno kontrolirati. Brez redne kontrole priliva in odliva finančnih sredstev v proizvodnjo lahko kmet hitro zaide v težave. Edina oblika kontrole je knjigovodstvo, ki ga kmet sicer lahko

vodi na klasičen način, lahko pa ga vodi tudi s pomočjo računalnika. V zahodni Evropi se vedno več kmetij odloča za vodenje knjigovodstva zaradi boljše kontrole nad finančnimi sredstvi. Prednost računalniške obdelave računovodskih podatkov je v tem, da lahko kadarkoli brez ponovnega preračunavanja dobimo aktualno finančno stanje. Če spremljamo podatke po stroškovnih mestih, lahko sami izračunamo lastno ceno pridelkov. Ob namestitvi programa kmet sam določi, po katerih stroškovnih mestih želi spremljati proizvodnjo. Potem mora vsak dan vpisovati novo nastale stroške in prispela plačila.

Poleg programa za finančno spremljanje lahko kmetje s pridom uporabljajo računalnik za tehnološko spremljanje proizvodnje. Največ računalniških programov na tem področju je narejenih za spremljanje mlečne proizvodnje. Poleg rednega spremljanja mlečnosti krav program vodi tudi hlevsko knjigo. Z rednim vnašanjem vseh podatkov o reprodukcijskih dogodkih, računalnik izdela načrt za kontrolo osemenitev..., da bi čimbolj zmanjšali dobo med teletimi.

Po tej kratki predstavitvi možnosti uporabe računalništva na kmetiji si boste morda postavili vprašanje, kako velika mora biti kmetija, da se računalnik splača. Povsod na svetu so poprečne kmetije večje kot pri nas, vendar ga uporabljajo oboje: velike in majhne. V času nenehnega tehničnega napredka je za veliko ljudi računalnik, normalen, nujno potreben gospodinjski aparat, s katerim lahko opravimo svoje delo boljše in hitreje.

Po svetu so zaradi velikega zanimanja povpraševanja po specifičnih kmetijskih računalniških programih nastala podjetja, ki se ukvarjajo zgolj z razvojem in prodajo tovrstnih programov. Takšnih pa pri nas še ni in na Republiškem centru za pospeševanje kmetijstva menimo, da lahko v prihodnje pričakujemo večje zanimanje kmetov za računalništvo. Pospeševalna služba bo morala tudi na tem področju pomagati. Da bi se pravočasno pripravila na zahteve, je treba pričeti z delom že zdaj.

Tevž Tavčar

RAZVOJ PAŠNIH SKUPNOSTI V KZ SAVINJSKA DOLINA

Akcija za ureditev pašnikov traja že od leta 1983.

Do sedaj že urejene pašne skupnosti so:

TZO Braslovče	295 ha	25 članov	6 pašnih skupnosti
TZO Gotovlje	30 ha	2 člana	1 pašna skupnost
TZO Prebold	22,4 ha	3 člani	2 pašni skupnosti
TZO Tabor	87,6 ha	12 članov	4 pašne skupnosti
TZO Vrankso	233,4 ha	31 članov	9 pašnih skupnosti
SKUPAJ	668,4 ha	73 članov	22 pašnih skupnosti

TZO Petrovče bo v kratkem dobila 2 pašni skupnosti, spomladi 1990 pa nameravajo urediti še 4.

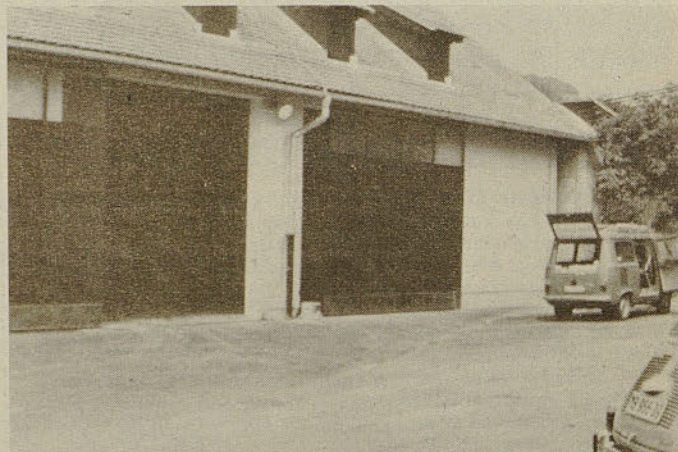
M. Ž.

PITANJE GOVEDI

Kmetijska zadruga Savinjska dolina je do konca julija odkupila od kmetov 4640 mlado pitanih govedi. Nad 1500 so jih kmetje dopitali za izvoz in za ABC Pomurko, ostale pa so v celoti vzredili sami. Celjskim mesninam so v zadrugi prodali 268 govedi, Merxu Šentjur 160, ABC Pomurki 200 in izvozili 86 govedi. Od

688 dopitanih govedi so jih Celjskim mesninam oddali 160, ABC Pomurki 160 in izvozili 322. Kaj pa cene? Hmezad Celjske mesnine so 21. avgusta plačale 5714 dinarjev za kilogram, Merx Šentjur 6084, ABC Pomurka 6200 dinarjev za kilogram, izvozna cena pa je bila 6084 dinarjev.

Jože Šabjan

V zadrugi enoti Oplotnica so avgusta predali namenu novo skladišče repromateriala z 250 kvadratnimi metri površine. V skladišču je poleg tega še poseben prostor za zbiralnico mleka in odkup kož.

Občinska matična knjižnica Žalec

Najbolj brane knjige v juliju in avgustu

Burk, M.: Ljubezen v Parizu

Holt, V.: Krvava svila

Steel, D.: Prstan

Razpotja ljubezni

Senčar, A.: To sem jaz, jaz sem Anka

Smeh ni greh

Priporočamo vam:

Grum, A.: Konzerviranje in zamrzovanje

Veneti

Trocki, L. D.: Kosovsko vprašanje

Ingolič, A.: Poslavljanje

Parin, P.: Zanesljiva znamenja spreminjanja

Briskin, J.: Samo sanje so premalo

Knjižnica je odprta vsak dan. Od ponedeljka do srede od 7. do 18. ure. V četrtek in petek od 7. do 14. ure in ob sobotah od 8. do 12. ure.

Predvsem spletu srečnih naključij pripisuje Janez Rihteršič dejstvo, da je po končanem študiju geologije dobil delo na okrajnem zavodu, ki si je v tistih 54. letih zadal nalogo: raziskati nahajališča tufov. »Takrat so v Štorah zopet začeli kopati in našel sem področje, ki je bilo bolj ali manj neučeto.« Poleg tega je bilo to delo še v domačem mestu Celju, na katerega je navezan. Po njegovem je pripadnost določenemu okolju predpogoj za dobro delo.

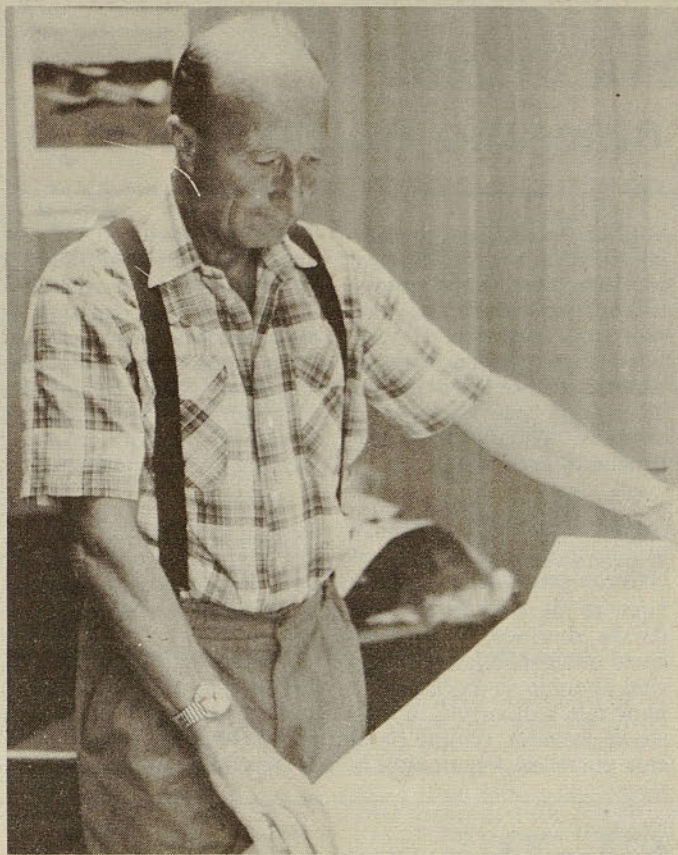
Površinski del narave, domala cele celjske kotline, mu je odkril že oče. »Bil je gozdar in že pri štirih letih me je jemal s seboj na svoje obhode, takrat sem tudi prvič prikorakal na Veliko Planino,« se spominja. V glavnem peš je hodil tudi še potem, kot geolog, ko ga je zanimalo, kakšne rudnine ležijo v njej. Pešačenje mu ni dela problemov in verjetno v tej dolini ni stezice, na katero še ni stopil.

Še pomembneje pa je to, da je v prvih letih službovanja odkril, da bentoniti ne ležijo samo v Šentjurju, kjer so jih prvotno kopali, temveč je mogoče vodilne horizonte najti povsod tam, kjer nastopa okamenel vulkanski pepel vulkana Smrekovca. Že leta 1956 je odkril, da so najbogatejša nahajališča bentonita severno od Celja. »Raztezajo se od Prekorij na vzhodu, do Gorice na zahodu,« je zapisal takrat v svoje poročilo in ga seveda dopolnil z ustreznimi kartami.

Rudnik tovrstnih kamenin je po številu lastnikov doživel pestro zgodovino. Rihteršič jo tako le opisuje: »Na pobudo okraja se je ustanovil rudarski obrat pri železarni Štore. Iz tega se je potem ustanovila Montana, ki je imela sprva sedež v Šentjurju. Potem smo bili nekaj časa združeni z zabukovškimi rudniki. Vse od leta 1965 smo si prizadevali, da bi prišli na trg z neko dokončano proizvodnjo. Samo odkopavanje je slabo neslo, denarja za kakšne naprave ni bilo. Predvsem bi morali te rudnine sušiti in mleti, le s težavo smo dobili pilotno napravo.«

Poskusi so bili, toda nikoli dovolj podprti z denarjem. Kot je povedal, so pred šestimi leti že navezali stike z avstrijskim kupcem, kateremu naj bi zeolite prodajali kot dodatek k cementu, leti pa so postali znani kot dodatek h krmilom.

Janez Rihteršič si je nabiral

Predstavljamo vam geologa

»Škoditi ne more, če kaj veš«

TAKO TRDI JANEZ RIHTERŠIČ, KI JE ODKRIVAL LEŽIŠČA TUFOV

znanje, kjer se je dalo, saj je prepričan, da škoditi ne more, če kaj veš. Še posebej rad se spominja svetovnega kongresa o teh mineralih, ki je bil pred devetimi leti v Brižini. Tja je odpotoval na svojo pest in za svoj denar, da bi izvedel, kaj počnejo njegovi poklicni kolegi, kako daleč so s svojimi spoznanji.

»Še danes mi to pomeni veliko in povem naj, da zunaj osebni stik pomeni več kot ime firme,« je rekel Rihteršič. Sicer je skromen možak in ga bolj kot priznanja zanima strokovno delo; da se

popravi: vse, kar je v zvezi z naravo in tehniko.

Pravzaprav bi bil spisek krajši, če bi povedali, s čim se še ni ukvarjal. Med drugim tudi z modelarstvom, jadralnim letenjem in na rallyju leta 1964 si je privozil četrto mesto s staro olympijo.

Po bližnjih dolinicah je sicer rad pešačil, prav v tolikšno zadovoljstvo pa mu je vožnja. »Ni gorskega prelaza v Alpah, kjer še ne bi bil z avtom, najdalj pa sva šla z ženo na Nordkap. Starejša zgodovina, predvsem Kelti me zanimajo, in če se le da, ne zamudim nobene razstave tudi čez mejo.«

»Predvsem imam spoštljiv odnos do zemlje in vsega, kar je z njo povezano in pri Keltih je prav neverjetno, kaj vse so že delali,« navdušeno razlaga.

Še nekaj strani bi lahko popisali o tem strokovnjaku, ki ga odlikuje ta skromnost in velika radovednost do vsega, kar se dogaja na zemlji in predvsem, kaj je v njej. Zatorej gotovo zasluži spoštovanje vsaj njegovo minulo delo.

Marjana Natek

vredno je
poskusiti

Zavitek

z dodatkom

rožičeve

moke

Imate radi slastne, dišeče zavitke. Jesen je ravno pravi čas za njihovo pripravo, saj narava ponuja obilico plodov. In če vam seveda ne manjka fantazije, boste lahko pripravili prave mojstrovine.

Tokrat pa smo izbrali za vas »jabolčno-rožičev« zavitek.

Iva Kveder iz Zalca, ki ga je prva naredila, pravi, da je silno okusen. Takole pravi:

Če ste se že naveličali jabolčnega zavitka, si lahko okus popestrite z različnimi dodatki, tokrat z rožičevo moko. Vse ostalo pripravite enako kot za jabolčni zavitek, rožičevo moko pa pred potresanjem namočite v mleku (ne preveč) in jo dodajte po okusu.«

Star sem trideset let. Priznajte, da sem še lepo ohranjen. V vsej moji delovni dobi me niso metali niti ob tla niti ob strop, pa tudi zvonil nisem pretirano veliko. Če želite, se oglasim na 714-141. Vse, kar mi boste povedali, bo mogoče tudi v časopisu.

Z mineralom montmorilonitom bogate gline imenujemo bentonit. Ime so dobile po kraju Fort Benton v Wyomingu, kjer so jih v preteklem stoletju prvič odkrili. Bentonitova najvažnejša lastnost je, da v suhem stanju hlastno vpija vodo, pri tem pa nabrekne in močno poveča prvotni volumen. Ta lastnost ga je tudi naredila popularnega in mu sčasoma utrla pot v skoro vse industrijske panoge, v prehransko, lahko in težko. Razen tega se uporablja v gradbeništvu, pri globinskem vrtnanju, in zadnje čase kot absorpcijsko sredstvo za odpadke v atomistiki.

Janez Rihteršič:

Bentonitna nahajališča severno od Celja, Posebni odtis iz Celjskega zbornika, 1957

KMALU AGIA:

Prva družba z omejeno odgovornostjo

Verjetno bo Agia prva družba z omejeno odgovornostjo, ki bo ustanovljena v Hmezadu. To bo postal sedanji konzorcij za Malto, ki doslej ni bil pravna oseba in je delal v okviru skupnih služb Hmezada. Kot trdi direktor konzorcija Marjan Ramšak, se je delovanje konzorcija od ustanovitve pred petimi leti do danes vsebinsko dopolnilo. Glavni vir dohodkov je provizija od posredovanja in svetovanja pri komercialnih poslih. Agia bo to opravljala v svojem imenu in za svoj račun za tiste članice, ki so doslej s konzorcijem dobro poslovno sodelovale. To pa so predvsem tekstilci, in sicer Mura, Svila Maribor, Čateks, Tekstilni tovarni Pre-

bold in Polzela ter organizacije iz drugih republik. Kot vse kaže, pa se bodo v novo ustanovljeno družbo vključili tudi tuji partnerji. Pripravljen je že ustrezen statut, ki določa: firmo, predmet poslovanja, znesek vloženih sredstev, način upravljanja družbe in prenehanje.

Vsebinsko se je delo konzorcija za Malto od njegove ustanovitve pred petimi leti bistveno spremenilo. Ustanovljen je bil v okviru Gospodarske zbornice, da bi povezoval obe gospodarstvi. V prvem obdobju so ga članice financirale s prispevki in konzorcij je vsem svojim članicam posredoval ugotovitve in

poslovno sodelovanje. Po besedah Marjana Ramšaka so se nekatere članice resno lotile poslovanja in tako opravlja sedaj uvozno-izvozni consulting servis za več kot deset organizacij. Bolj kot z malteškim gospodarstvom pa povezuje in opravlja storitve z državami zahodne Evrope.

Na vprašanje, ali bo Agia konkurirala sedanji izvozni hiši Export-importu, je Marjan Ramšak povedal tole: »Dela je za vse dovolj, le pametno si ga bo treba razdeliti. Poleg tega nimamo želja in ambicij, da bi posle tudi operativno izpeljali, ker imamo v Hmezadu hišo, ki je zato specializirana in smo seve-

Marjan Ramšak

da pripravljeni sodelovati. Pri tem naj poudarim še to, da se do novega posla pride predvsem z novimi idejami in ne z medsebojno konkurenco pri istih partnerjih.«

V novo ustanovljeno Agio bo Marjan vložil tudi svoj delež, saj je prepričan v njeno uspešnost. —mm

Služba pravne pomoči bo delovna organizacija

Marko Savinek

V začetku oktobra bo sedanja Delovna skupnost služb pravne pomoči registrirana kot delovna organizacija. S tem bo konec številnih zadrževanj, ko so morali zgolj zaradi pravnega statusa odklanjati stranke, ki niso članice Hmezada. Odslej bodo lahko nudili in opravljali odvetniške storitve tudi za druge.

S tem bodo zaslužili dodaten vir dohodkov in tako se bodo prenehali financirati iz svobodne menjave dela. Leta je bila ob ustanovitvi Službe pravne pomoči okoli 50 odstotkov, letos pa le še deset odstotkov celotnega prihodka. Po besedah direktorja Marka Savinka so bile to predvsem storitve skupnega pomena za vse članice Hme-

zada, ki jih bodo poslej opravljali po naročilu. Novo ustanovljena organizacija bo še vedno dajala prednost Hmezadovim članicam pri opravljanju odvetniških storitev. Pri tem pa se zavedajo, da bo dovolj dela le, če bodo svoje delo opravljali strokovno in kvalitetno. »Za novo organiziranost smo se odločili zato, ker mora biti odvetniška služba pravno in finančno povsem neodvisna od naročnikov,« trdi Marko Savinek. Storitve pa bodo nudili po cenah, ki jih predpisujeta odvetniška zbornica Slovenije in kodeks, ki odvetnike zavezuje, da si odvetniki ne smejo konkurirati s ceno storitev. Kar pomeni, da je nedopustna kakršna koli reklama, da opravlja nekdo delo ceneje kot poklicni kolega, skratka svojih storitev ne sme ponujati pod ceno, ki je določena z veljavno odvetniško tarifo.

Ze sedaj so te storitve drage, čeprav se spreminjajo le enkrat letno in torej ne sledijo inflaciji. Bruto odvetniška ura znaša kar 130 tisoč dinarjev ob vsem tem pa je zaslu-

žek vse prej kot dober. Po besedah Marka Savinka je odvetniška dejavnost, ki sodi med intelektualne storitve, obremenjena z raznimi dajatvami šestkrat bolj kot ostale.

»Režim prispevkov in davkov je neustrezen, saj plačamo za naše storitve prav toliko kot bazična industrija in trgovina.«

mn

Reorganizacija kmetijske zadruge Savinjska dolina

V začetku avgusta smo v Kmetijski zadrugi Savinjska dolina imenovali 14-članski odbor za pripravo predloga samoupravne organiziranosti. Sprejeli smo stališča, da ostaneta firma in dejavnost zadruge nespremenjeni. Poleg ostalih ciljev reorganizacije si bo zadruga prizadevala za pridobitev zadržne lastnine, razdelitev premoženja, ki ni razčiščeno iz časov, ko je bila zadruga še povezana z lastno proizvodnjo. Prav tako je treba ugotoviti deleže v predelovalni industriji, jih revalorizirati in jih dobiti v lastništvo zadruge kot deleže in upravljalke pravice. Pridobiti je treba poslovno stavbo v Žalcu in druge, ki so bile pomotoma knjižene v lastno proizvodnjo. Zavzemali se bomo za koncentracijo proizvodnje in pri nakupu zemljišče mora imeti prednost zadržnik pred lastno proizvodnjo, ohraniti pa je treba komplekse zemljišč, ki bodo omogočali racionalno proizvodnjo.

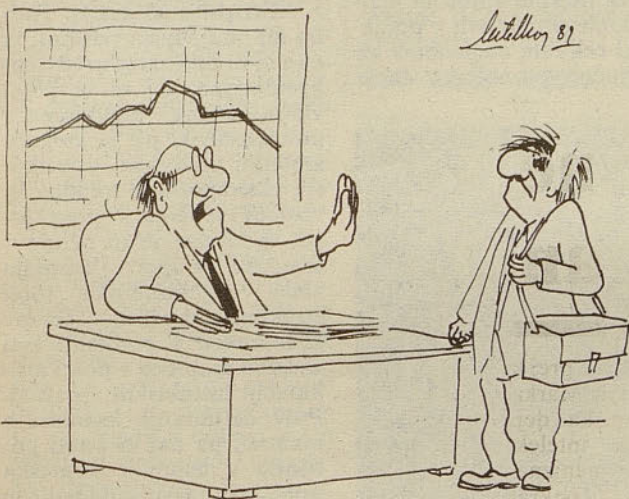
Zadruga bo imela samostojno finančno funkcijo, ki bo zajemala enoten plačilni promet, enoten nastop pri virih kreditov, SDK, Zadržne zveze Slovenije, zbornice in poslovnih združenj. Predvidevamo reorganizacijo tehnološke in finančne službe. Pospeševalne službe in organizatorji proizvodnje morajo biti sestavni del zadruge. Zato je nedopusten predlog zadržne zveze, da se te odcepijo od proizvodnje. Denar zanje naj zagotovijo tisti, ki bodo predpisali normativne akte. Predvsem pa mora ta služba delovati v korist zadržnikov. Razvili bomo komercialno službo, ki bo omogočila prodajo blaga najboljšemu ponudniku in razvijali službo marketinga. Stališče komisije je, da k obliki združevanja, ki nam jo je ponudil SOZD Hmezad ne pristopi, oziroma bomo o vseh predlaganih oblikah odločali na referendumu. Člani komisije so predlagali naj se Hmezad preoblikuje v združenje ali poslovno skupnost, hkrati pa naj se organizira čim bolj racionalno. Nosilci poslov naj odpadejo. Pri tem pa naj vse organizacije ohranijo svoj sistem in službe in če je potrebno določene funkcije zaupajo združenju.

Vlado Kralj, ing. agr.

VEDNO NA PRAVI STRANI

Baje je Franc Potočnik med častnimi člani Kmečke zveze, ki je bila za Savinjsko ustanovljena pred dobrim mesecem. Manj častne pa so bile njegove izjave na drugi seji te stanovske organizacije, ki se bori za dobro kmečkega stanu. Vedel je povedati, da so kmetje zgradili mlekarino in mesnine, od katerih nimajo danes ničesar, da jih je sozd slekel do golega in tako naprej. Zlobni jeziki, ki jih nikjer ne manjka, pa njegove izjave niti ne jemljejo smrtno resno, saj vedo povedati, da je bil med prvimi, ki je oddal zemljo v zadrugo in potem se je vsa leta »boril« za pravice svojih v ta drugi stanovski organizaciji — Zadrugni zvezi. Torej tudi v politiki prevladujejo modni tren-di!

(Brez hmeljske tradicije obremenjeni Savinjčan press)

Nobeneč članka ne bom napisal. Osel gre samo enkrat na led.

Kaj nam pa morejo

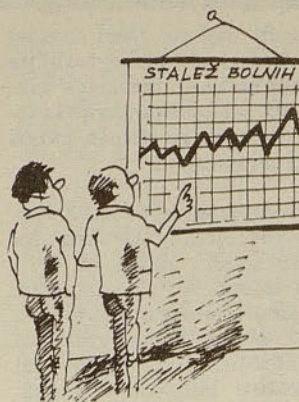
V večini organizacij še vedno nimajo izdelanih zamisli, kako naj bi njihova organizacija izgledala v začetku prihodnjega leta. Zakon sicer narekuje, niso pa predvidene kazni, če nekdo tega ne bo storil,« je zadnjič komentiral nekdo od sekretarjev. Zato si lahko še veselo požvižgavajo naprej: Kaj nam pa morejo ...

Smo lokalni Press

Na novinarski konferenci o športni ponudbi žalskega hotela so bili le lokalni novinarji in zanje veljajo pač drugačna pravila. Na začetek desetminutne konference so morali čakati celo uro.

Področja odnosov v združenem delu

Odnosi v združenem delu nas pestijo še naprej. Baje jih bomo ukini, za te namene smo imenovali podpredsednika za te odnose, ki pa se še vedno ni odločil, če je za vodenje te »zagamane« zadeve.

— Mi smo sicer ugotovili točno število tistih, ki brez razloga ne prihajajo na delo, morali pa bomo še ugotoviti število tistih, ki brez razloga prihajajo nanj.

Strogo zaupno

V eni naših organizacij so trdno prepričani, da je tajnost njihovih osebnih dohodkov preslabo zavarovana. Na to, da ne bi nihče vtikal nosu v njihove plačilne sezname, imajo pripravljene tudi najbolj ostre ukrepe, in če ne bo šlo drugače, bodo začeli računati kar peš. Pri tej skrivnostnosti pa le ni jasno, kateri podatki ne bi smeli priti v javnost. Ali zardevajo od slabih plač ali pa je koga sram, da hodi po plačo?

Ljudje, to je krivica

Računovodje so mački prve vrste. Največji od vseh je prav gotovo naš, ki je avgusta izračunal futuristično ceno za naš časopis. Njemu je sicer »štimalo« levo in desno, manj pa našim naročnikom. Še manj našim naključnim sodelavcem, ki so dva meseca in pol čakali na žepnino, imenovano tudi honorar. Na malo večje žepnine ali inovacijske odškodnine pa prizadetim ni bilo treba čakati tako dolgo. Ljudje, če to ni krivica!

SAJ NI RES, PA JE

Očitno evropskim pivovar- nam zmanjkuje idej, kako bi izboljšale izdelke na zemlji in tako zadovoljile potrebe in želje množice potrošnikov. Zato je severnonemška pivovarna zbudila zanimanje javnosti: predstavila je nov projekt. In sicer išče osnovo za še boljše pivo kar v vesolju. Kakor smo izvedeli, se pivovarna namerava soudeležiti pri vesoljskem projektu, ki se bo začel decembra 1991. Laboratorij naj bi bil ameriški Space-club.

VESELE O — PIŠČANCIH

Piščanci so edina bitja, ki jih lahko ješ, preden se rodijo in potem ko so mrtvi.

XXX

Naša kura leže tako velika jajca, da jih šest zadošča za ducat.

XXX

Svoje kokoši daje gnezdit v mešalnik za beton, ker misli, da bo dobil zmešana jajca.

XX

Kaj naredi petelin, ko stoji na eni nogi?

Ja, ono drugo vzdigne ...

XXX

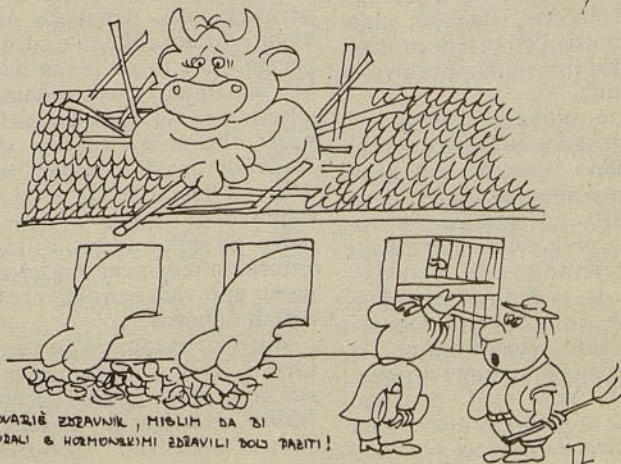
Na kateri strani imajo kokoši največ perja?

Na zunanji ...

Glavnih vlog ni več

Iz dobro obveščenih krogov se je izvedelo, da so glavne vloge za celovečerni film Export danes in jutri že razdeljene, manjka jim le še nekaj statistov. Premiera bo predvidoma za letos.

Tamaš Reljic

TOVARIŠ ZDRAVNIK, MISLIM DA BI MORALI S HORMONSKIMI ZDRAVILI BOLJ PABITI!

SOZDE UBIJAJO, MAR NE?

Proces odmiranja velikih poslovnih sistemov (beri sozdov) poteka le v imenu in zaradi hipotek preteklosti, precej manj pa zaradi vizije prihodnosti. Niti najmanj ne kaže obžalovati razkroja tistih, ki so zrasli na nesmislih dogovorne ekonomije in fetišizaciji ekonomske politične moči, toda ali ne poteka hkrati tudi poguben proces fragmentacije in atomizacije.

Proces odmiranja velikih industrijskih in gospodarskih orjakov, ki svojo legitimnost napačno opira na zakon o podjetjih — ta, kot je v tržnih ekonomijah povsem logično, opredeljuje predvsem temeljni gospodarski subjekt — spremljajo tudi senčne plati in lahko tudi somrak tistih velikanov, na katerih bi povsem upravičeno lahko slovel družbeni razvoj. Tudi, če je nekatere od teh procesov pogojno mogoče opraviti, češ da so dobri za agilno prenovo podjetij in gospodarske strukture nasploh, pa na drugi strani ti procesi niso vedno v prid družbi in njenemu uravnoteženemu razvoju, ki ga ne zagotavlja le *laisses-faire* ekonomija ne svetopisemsko svetohtlinsko priseganje na liberalne avtomatizme trga, katerega neizprosnost bi najlaže ozdravil obstoj številnih majhnih podjetij, ki bodo s svojimi propadanji in ponovnimi vzpostavitvami omilila darvinizem trga.

KAPITAL. Strahotna stopnja identifikacije posameznih vodstev in za njimi tudi »samoupravljalcev« v mnogih podjetjih z anonimnim družbenim kapitalom in s tem naivno (ali pa tudi ne) izenačevanje tega kapitala s podjetniškimi mejami je »zagotovilo«, da se bo subjektivnemu zaplankarstvu sila težko izogniti, kajti argumenti, ki terjajo razumno koncentracijo kapitala, številnih drugih resursov in ustreznih kritičnih mas, imajo kaj malo možnosti: kot kažejo procesi v nekaterih velikih poslovnih sistemih.

Koncentracija kapitala je v tržnih ekonomijah, s katerimi nenehno iščemo analogije, povsem spontan proces, ki ga hkratna decentralizacija vodenja prav nič ne ovira, kajti razmejevanje med upravljanjem in vodenjem je nedvoumno. Toda kako to dopovedati tudi »tozdovodji«, ki obremenjen s strahovi preteklosti, vidi svoj poslovni sklad in sredstva, ustvarjena pogosto res povsem z lastnim

trudom, zdaj ogrožena z apetiti »odtujenih« struktur na ravni sozda. Zakaj bi se v tem imenu še tako smiselne in smotrne organiziranost v prid evropsko in globalno nujnim procesom odpovedal možnosti biti vodja (manager), če so hkrati v bistvu lahko tudi lastniki?

Nevarnost takšnega razmišljanja seveda izvira prav iz poprejšnje nedefinirane »dikcije« vloge vodenja in upravljanja, saj naj bi se manager posvetil predvsem strateškimi razsežnostim optimalne organizacije podjetja in odnosov do delavcev in »lastnika kapitala« — ti niti

po naključju ne bodo imeli več interesa, da se s to lastnino zdaj ne bo več upravljalno drugače, kot smo bili vajeni. Nihče sicer ne zanika še ene nezaupljivosti, temelječe na anahronizmi zakona o združenem delu, to pa je, da naj bi številnim poslovnim strukturam šlo le za legaliziranje obstoječe strukture in razdelitve moči, vendar pa bodo takšne ambicije zlahka odpravljene recimo z zamenjavo takšnih vodstev in institucionaliziranjem nadzora preko upravnih oziroma nadzornih odborov.

Z vidika evropskih in svetovnih integracijskih procesov se utegne zgoditi, da bo takšna atomizacija našega, zlasti ofenzivno izvozno

usmerjenega gospodarstva še dodatno prispevala k nadaljnji razvojni in konkurenčni onesposobitvi, nadaljnji marginalizaciji. Slovenija zagotovo ne prenese niti ne potrebuje 50 ali več sozdov, še manj pa tisoč drobnih podjetij, ki že izven svoje fare ne pomenijo veliko. Potrebuje torej vsaj nekaj sodobno koncipiranih korporacij, ki bodo hrbtnica družbenega razvoja, v katerega se bodo nesporno harmonično vključila tudi številna majhna podjetja. Perspektiva je torej izključno samo povezanost obeh segmentov, njihova komplementarnost in ne nesmiselna konkurenčnost, ki je sama sebi namen. Vsi tisti, ki nekritično prisegajo na danes že razvpiti sindrom majhnosti, elegantno ovit v podjetniški celofan, namenoma ali naključno pozabljajo, da je

so uspešno predramile številne velike industrijske orjake, saj danes Siemens, IBM, General Electric, Matsushita nihče ne šteje za anahronizme in preživele organizacijske tvorbe, ne glede na to da ima vsak od naštetih nad 300.000 zaposlenih. Toda sleherni od teh ima tudi 20.000—30.000 dobaviteljev, po pravilu majhnih podjetij, s katerimi skupaj tvorijo hrbtnico uravnoteženemu in družbenemu razvoju. Samo pri nas je izključno merilo delitve na majhne in velike število zaposlenih, samo pri nas sploh padamo v past takšnih nesmiselnih delitev, kajti poslovne uspešnosti ni mogoče zagotavljati le s tem, da si pač manjši ali večji.

NERABNI KLIŠEJI. Tudi ob tej podjetniški reformi, ki pa naj bi bila zares predvsem kvalitativna, saj se že pojavljajo znane reminiscence preteklosti, ki jih je mogoče zaslediti predvsem v poizkusih ekstrapolacije trendov in vzorcev vedenja v preteklosti. Predvsem je to očitno v tem, da so spet v ospredju zlasti organizacijska torej strukturna vprašanja, čeprav kaže zakon o podjetjih vsaj začetno ambicijo v polni artikulaciji lastninskih vprašanj. Prav definiranje lastninskih razmerij pa naj bi sedaj potisnilo v ospredje strateška vprašanja razvoja podjetij in ne njihovo organizacijsko »tehnologijo«.

To velja še toliko bolj, ker je očitno, da informacijska tehnologija delno že odpravlja prednosti v vodenju majhnih podjetij nasproti velikim.

KORPORACIJA IN PODJETNIŠTVO. Sodobna teorija in praksa managementa seveda ne moreta poiskati ustreznega odgovora na nekatere specifične dileme naše podjetniške prakse, zlasti zaradi zapletenosti, povezane z zgodovinsko genezo družbene lastnine, pa številnih uspešnih prijemov sploh ni mogoče uvajati — razen ob zavestni imitativnosti, v našo dosedanja podjetniško prakso. Isto velja tudi za osrednjo dilemo veliki:majhni, in antagonizme ob prenovi in razkroju sozdov. Toda nekatere analogije so le možne in tudi ilustrativne.

Tako se na primer ob že prej naznačeni temi v nerazlikovanju upravljanja in wodenja pojavlja še druga — prav tako značilna za napetosti med podjetji (tozd, DO) in korporacijo (sozd) — vse primerjave te vrste so vedno zelo pogojne in lahko le olajšajo premišljanje o usodi velikih sistemov v sedanji in prihodnji podjetniški praksi! Gre za sicer konvergenten pojav, toda teoretično zelo pomembno razlikovanje med tem, kaj je podjetniška in kaj korporacijska politika. Njuno nepravilno razmejevanje ustvarja kopico antagonističnih nevšečnosti in medsebojnega nezdravega tekmovanja in napetosti. Korporacija ne konkurira na trgu, to počne zgolj podjetje v njeni sestavi. Naloga korporacijske politike je le selekcija programov, optimiziranje poslovnega portfelja, ustvarjanje organizacijske klime, finančno naložbena funkcija, optimalno oplajanje kapitala. Naloga podjetniške politike je povsem avtonomno konkuriranje na trgu in oblikovanje vseh tistih strategij, ki so neizogibne v konkurenčni tržni tekmi. Samo v takšni razporeditvi se je mogoče izogniti nepotrebnemu in škodljivemu prepletanju ene z drugo, samo tako je možno postopno doseči, da korporacija ni mehanični seštevek podjetij, ki jo tvorijo, ampak da ta dejansko dodaja novo vrednost, brez katere sta njena dolgoročnost in raison d'être brez perspektive.

Povsem gotovo je, da je 9 do 10 odgovorov o tem, zakaj se združevati v sistem višjega reda in se s tem izrecno odpovedati delu svojih pristojnosti v prid višje sistemske oblike, v pojmu sinergije. Ta je izrazito profanirana, abstraktna kategorija, čeprav gre za strateško najbolj pomembno analitično orodje posloводства. Pojem sam ima pridih nekakšne fluidne matematične formule, ki ni zmožna eksaktne empirične opredelitve in materialnega ovrednotenja.

MALI BOGOVI.

Takšna empirična merjenja sinergij bi tudi bolj argumentirano pokazala, da so sedanji trendi razkroja nekaterih velikih sistemov sozdov nezaželeni z družbenega pa tudi samega podjetniškega nivoja. Takšen nepotizem malih bogov po razdrobljenih malih podjetjih, ki demagoško za seboj potegnejo delavce v imenu nasilne nominacije družbene lastnine na »svoje« podjetje, kaže na njihovo popolno družbeno

KOLIKO STANE EN HMELJAR?

Petekli mesec smo v uredništvo dobili zavrjene račune za naše glasilo z obrazložitvijo, da je cena enega izvoda previsoka. Še več pa je bilo telefonskih klicev, da nam bodo ob takšni ceni časopis enostavno odpovedali ali skrčili število izvodov.

Takšna razmišljanja bi bila povsem na mestu, če bi bila cena enega samega Hmeljarja 29.000 dinarjev, tako kot je izračunal naš računovodja v skupnih službah. Na številna vprašanja kako je takšna cena sploh možna sem dobila različne odgovore: da je bilo v prvi polovici leta premalo fakturirano (računovodja), da sva bila v uredništvu do nedavnega dva zaposlena in so pozabili obračunati še eno plačo, da je en izvod Mladine že 25.000 dinarjev in nazadnje, da si kupujemo drage novinarske torbe... Kot

urednik sem zahtevala pisno obrazložitev kako so vso stvar izračunali, dobila pa sem le odgovor, da zahtevati ne smem, in da so zato pristojni »odgovorni« stopničko nad mano. Očitno je, da se v teh časih ne znamo niti več poslušati, kaj šele pametno dogovoriti. Zato sem sklenila na lastno pest objaviti koliko se resnični stroški Hmeljarja. Takole je bilo v avgustu: tiskarni Aero smo za tiskanje 5500 izvodov odšteli nekaj nad 28. milijonov dinarjev ceni pa se prišteje še moj osebni dohodek, ki je bil 8 milijonov 700 tisoč, z vsemi prispevki vred torej ni bil več kot 20. milijonov dinarjev, plus stroški za prevoz in slike znašajo 7 milijonov dinarjev. Če vse skupaj šestejemo in delimo z 4200, toliko jih fakturiramo, izračunamo, da stane izvod časopisa nekaj nad

13 tisoč dinarjev. Trditve našega računovodje, da je znesek 29.000 dinarjev vračunal izgubo ali premalo zaračunane stroške v prvi polovici leta ne držijo. Poleg tega so naše delovne organizacije dokaj redno plačevale fakture za Hmeljarja. Iz tega bi se dalo sklepati marsikaj in ob splošnem premetavanju denarja se nekaterim zdi odgovorno to kar počno. Kajmebrigarski odnos do našega glasila je prisoten še na drugih področjih, med drugim tudi pri honorarjih. Nanje so morali avtorji prispevkov čakati cela dva meseca in pol, ker jih menda ni bilo časa izplačati. Dovolj pa ga je za razne inovacije, odškodnine za zelo dvomljive vsebine. Pa pustimo to. Razpravo o Hmeljarju pa predajam v roke resmno odgovornih.

Marjana Natek

neodgovornost, ki ni nič drugačna od kritiziranega političnega in družbenega intervencionizma v preteklosti, le da ima spremenjen obraz in podobo, pa povsem iste namene in pogosto le željo po škodljivi kvazi samostojnosti.

Kamuflaža takšnega vedenja je dokaj različna — od optične prevare, da je majhno v imanentni prednosti pred velikimi, pa do modno modificirane oblike škodljivega skupnolastniškega vedenja.

Vse naštetu — ob seveda številnih neobdelanih razsežnostih dileme majhno:veliko, svari pred scenariji popolne atomizacije današnje gospodarske strukture, ki je nedvomno potrebna temeljite prenove, toda ne hkrati nekritičnega avtomatičnega razkroja sozdov, ki je lahko pogubno — za »kilogram mesa pač ne gre za klati krave« — tudi če danes ponuja manj mleka kot ga je objektivno zmožna, če bi jo ustrezno krmili in če bi bila na drugih pašnikih ob manj malomarnem pastirju.

Pa še nekaj velja pripomniti — tudi družbi in njenim institucijam, ki jim zaradi intervencionizma netrznega tipa iz preteklosti pogostoma odrekamo vsakršno vlogo pri tokratni prenovi gospodarske strukture, ne more biti vseeno, ali ji bodo veliki sistemi odgovarjali z ene točke ali s stotine manjših! Od tega je odvisna končno tudi celotna družbena nadstavba in njeni mehanizmi, na kar preradi pozabljamo, saj so bili s svojo nesmotrnostjo in neučinkovitostjo velik mlinski kamen na vratu gospodarstva.

Brane Gruban, Gospodarski vestnik

Ugotavljanje spola govejega zarodka

Kravam vzamejo zarodke in jih vsadijo kravam prejemnicam, s tem pa dobijo iz enega jajčeca pet ali šest telet.

Znanstveniki v Inštitutu za uporabno biologijo univerze v Yorku (Severna Anglija) izpopolnjujejo metodo s katero bodo lahko ugotovili spol zarodka pred vsaditvijo v krave. Pričakujejo, da bo to pripomoglo k povečanju proizvodnje mleka in mesa in k bolj učinkovitemu gojenju živali katerim grozi izumrtje.

Zarodki, ki jih vzamejo umetno oplojenim kravam, so zelo majhni njihov premer je približno desetina milimetra, zato je merjenje količine hranljivih sestavin, ki jih porabijo ti zarodki, terjalo razvoj posebnih analitičnih metod. Yorška univerza je glede izbire takšnih metod na prvem mestu v svetu. Pričakujejo, da bo njihovo izpopolnjevanje pripeljalo do uspešnega ugotavljanja spola.

Na farmah že na veliko presajajo goveje zarodke. Kravam vrhunske kakovosti dajo hormone, da bi povečali število jajčec, ki jih proizvajajo, nato pa jih umetno osemenijo. Potem kravam te zarodke vzamejo — brez kirurških posegov in jih vsadijo v krave sprejemnice. Tako dobe iz jajčeca ene samo prvovrstne krave pet ali šest telet. Metoda ima v primerjavi s samim umetnim oplojevanjem to veliko prednost, da se pri njej ohranijo vse dobre lastnosti matere in očeta.

Postopek je mogoče še izboljšati. Pri presaditvi 50 do 70 odstotkov zarodkov dobe eno samo tele, radi pa bi njihovo število povečali. Tega, da so uspehi presajanja različni je krivo dejstvo, da ni dobrih načinov za ocenjevanje kakovosti presajenih zarodkov.

Delo na jorškem biološkem oddelku je pokazalo, da je uspešnost vsajevanja zgodnjih mišjih zarodkov v maternico povezana z zmožnostjo teh zarodkov, da sprejmejo različna hranila, na primer glukozo. Zarodki, ki lahko sprejmejo več glukoze, imajo več možnosti za vsa vsajevanja. Postopek so ocenili za neinvaziven, saj se zarodki pri njem sploh ne poškodujejo.

Odbor za prodajo mleka je prispeval 70 tisoč funtov šterlingov, ki naj bi pripomogli, da bodo strokovnjaki uporabili metode sprejemanja hranil pri govejih zarodkih, ki jih je treba presaditi, in metode ugotavljanja spola. Tako bodo lahko priredili več molznih krav kot pa bikov.

Gospodarski vestnik, Tehnične in tehnološke informacije.

Hmezad na obrtnem sejmu v Celju

Na letošnjem celjskem mednarodnem obrtnem sejmu, ki so ga odprli 8. septembra, se predstavlja pet Hmezadovih organizacij: Agrina — TOK Mega in TOZD Malopročaja, Celeia, Celjske mesnine, Vrtnarstvo Celje in Tajfun Planina pri Sevnici. Razstavljalci so razdeljeni na več lokacij; Mega razstavlja v paviljonu obrtnih združenj, Maloprodaja v šotoru trgovskih organizacij, skupni prodajno razstavni prostor imata Celeia in Celjske mesnine na živilski tržnici. Vrtnarstvo Celje je bilo za tokratni sejem ekskluzivni oskrbovalec z okrasnim cvetjem in aranžmani pa se je predstavila v svoji »gobici«, kjer poleg svojega proizvodnega programa prodajajo še micelij za Kmetijsko zadrugo Savinjska dolina.

Razstavno prodajni prostor Vrtnarstva Celje

Na okusno opremljenem »štandu« so prodajale Celjske mesnine s popustom. Po neuradnih podatkih je bil izkupiček kar dober.

OGLASI

PRODAM

Prodam storžčasta silosa, prostornine 7,5 m³, za sipke materiale (močna krmila), s priključki za tlačno praznjenje s prikolico ali brez. Telefon 063-723-475.

Štedilnik na trda goriva, italijanski in peč za etažno centralno ogrevanje emocentral, rabljeno, prodam. Telefon: 063-723-470.

Varstvo pred nevarnimi snovmi

V svetu je znanih že nad 6 milijonov kemikalij, od katerih se jih okoli 36.000 uporablja v pomembnih količinah. V ZDA se na primer vsako leto poveča število novih kemikalij od 700 do 3000. Le-te se v večji ali manjši meri uporabljajo v vseh panogah industrije; proizvodnji plastičnih mas, izolacijskih sredstev, tekstilu, usnjarski, lesni, kovinski, metalurški in drugi predelovalni industriji, v pesticidih, dodatkih hrani, kot sredstvo za dezinfekcijo in deratizacijo, kot narkotična sredstva, za pripravo zdravil. Neka snov pa je nevarna in moramo delati z njo v popolni zaščiti, dokler se ne dokaže, da je nenevarna.

Nesreče z nevarnimi snovmi so v splošnem težke in imajo hude zdravstvene in materialne posledice.

Iz podatkov, ki so na razpolago pri Republiškem inšpektoratu za delo, je razvidno, da je vzrok zanje predvsem nepoznavanje nevarnosti in težnja po zmanjševanju investicijskih stroškov. Ugotovili so, da so nesrečam botrovali: nepravilno projektirani tehnološki procesi, neustrezni ventilacijski sistemi, neustrezno ravnanje z nevarnimi snovmi, neupoštevanje statične elektrike in neustrezna izvedba pogonskega sredstva. V naši organizaciji bomo začeli na podlagi spričeval za nevarne snovi izvajati varnostne ukrepe pri delu z nevarnimi snovmi.

Božidar Tušek

USPEH ORAČEV

V začetku septembra je bilo v Murski Soboti 33. republiško prvenstvo oračev. Tekmovanje je potekalo v štirih kategorijah in v disciplini teoretičnega znanja, spretnostne vožnje in oranja. Skupno se je tekmovalnja udeležilo 11 ekip, oziroma 68 tekmovalcev, ki so po mnenju komisije prikazali večšino oranja na svetovnem nivoju.

Osem najbolje uvrščenih oračev na regijskem tekmovalju v Šmartnem je sestavljalo celjsko ekipo. Glavnino ekipe so predstavljali združniki ERE TOK Kmetijstvo Soštanj — Marta Golob, Kristina Poljanšek, Anton Špital, Franc Drofenik ter Andrej Kramer in Vinko Zupanc iz Hmezada Kmetijska zadruga Savinjska dolina in Miran Mirnik iz Kmetijske zadruge Celje.

Udeležbo je omogočila Hmezad Agrina Žalec, ki je uniformirala tekmovalce, SIP Šempeter, ki je predstavil nov trobrzdni plug LANDSBERG — servo I, ter kmetijske zadruge. V močni konkurenci je celjska ekipa dosegla solidno šesto mesto. Med posamezniki pa sta bila najboljša Franci Rotnik in Miran Mirnik, ki sta v kategoriji mlajših traktoristov dosegla II. mesto. Franci Rotnik je posamezno republiški prvak in se bo kot slovenski mlajši orač udeležil zveznega tekmovalja oračev, ki bo konec septembra v Donjem Miholčju.

Zahvala

Ob boleči izgubi moža, očeta in dedka

Zvoneta Lešnika

se zahvaljujemo vsem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovi prerani zadnji poti. Posebna zahvala stanovskim tovarišem DE II. Vrbje in

HPE Roje ter pevcem društva Polzela. Zahvalo izrekamo tudi govornikom, tov. Čatru in KS Polzele ter g. župniku za pogrebno slovesnost.

Vsi njegovi

*O kako rad sredi trav bi stal
drevo si čuti te v sokovih.
Ko pride pomlad, da bi pognal,
da bi se košatil v vrhovih.*

(Kosovel)

V SPOMIN

VLADU PLASKANU

17. septembra bo minilo leto dni žalosti, odkar nas je zapustil dragi mož, oče in stari oče.

Hvala vsem, ki se ga spominjate!

Vsi njegovi

Prisluhni tišini

Ko sprehaš se
po poljih, po gorah,
čutiš vetrič ta lahak.

Na nebu sončece se ti smeji
s toplimi žarki te objema,
da ljubezen še bolj plamti.

Zdaj ozri se in
poglej na drevo,
čuješ ptičke, ki pojo?

Prisluhni tišini,
prisluhni srcu,
morda pove ti,
kdo te ljubi.

Nataša Pinter, Prebold

Pisani vrtiljak

GREDECA JE, GREDECE NI

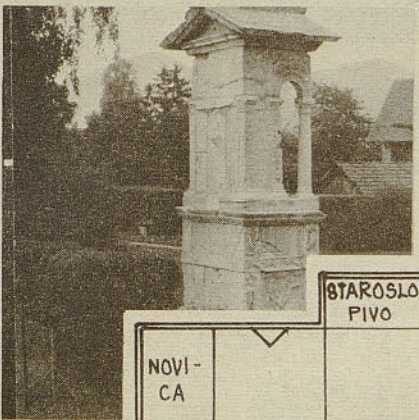
Nikoli ne bom pozabila, kaj vse sem prestala, da sem prišla do svojega vrtiljaka.

Dolga leta sem zaman prosila mamico, naj mi odstopi kakšno gredico, kamor bi sadila povrtnino. Vedno mi je odgovarjala, da še za najnujnejše nima dovolj prostora. Res je, da je vrt bolj majhen, a kakšen kotiček bi se že našel, sem razmišljala. Neke pomladi sem mamico zopet prosila in moledovala. Takrat je bilo očetu že vsega dovolj in je dejal: »Daj ji no pusti kakšno gredico, da bo že enkrat mir.«

Tako sem postala lastnica najbolj peščene in nerodovitne grede na vrtu. Dela sem se lotila z vnemo. Prelopatala sem zemljo in jo pognojila. Tu pa so se zopet začele težave. Najprej sem morala prositi mamico za gnojilo, potem seme in za to in ono. Končno je bilo seme v zemlji. Dan za dnem sem zalivala in plela, čeprav ni bilo potrebno. A, glej kot začarano, seme ni vzkalilo. Zopet sem nadlegovala mamico s vprašanji, nekega dne pa so ji popustili živci. Po nerodnosti sem pohodila nekaj sadik, ki so komaj kukale iz zemlje. Tedaj je mama pograbila vedro in ga zalučala čez ograjo. Za njim so letele še grabljice. Potem je napodila še mene in malo je manjkalo, da jih nisem dobila okrog ušes. Od tistega dne mi je vstop v vrt prepovedan. Večkrat sem še skušala prepričati mamico, a se ni omehčala. Dokler nisem nekega dne spoznala, da sem že dovolj velika, da primem tudi za tako delo. Zdaj vrt obdelujem skupaj. Vsako leto se veselim pridelka, saj vem, da moj trud ni bil zaman.

Helena Lebeničnik,
7. b. Vrnsko

KRIŽANKA

		RISALA: M. RAYBORSEK	LIRSKA PESEM	DEL KNJIGE	BODICA	GALIJ
		BELI TRN				
		PEGA				
		STAROSLOV. PIVO	KRAJ MED M. SOBOTO- LJUTOMER			
NOVI- CA						SESTAVIL: M. DOLINAR
ZVOK PAPIRJA, SVILE					ŽENSKO IME	SOSS
EDVARD KARDELJ		RADIJ SREDIŠČE VRTENJA		MAKARSKA JADRANSKI OTOK		
TJULEN Z DOLGIMI PODOČNIKI			IZID PRI ŠAHU REKA SKOZI KRANJ			
IXTREBITI GOXD						
DALJŠA PESNITEV		POSTELJNI VLOŽEK MLADINSKE DEL. BRIGADE				KRAJ V VIPAVSKI DOLINI
AMERIŠKO MOŠKO IME			KALIJ KISIK	13. IN 3. ČRKA 100m ²		
„DEVETA DEŽELA“						
OTOK TABORIŠČ			SLANO SOVJETSKO JEXERO			

MP MK75 elma

Celje - skladišče
D-Per

70/1989

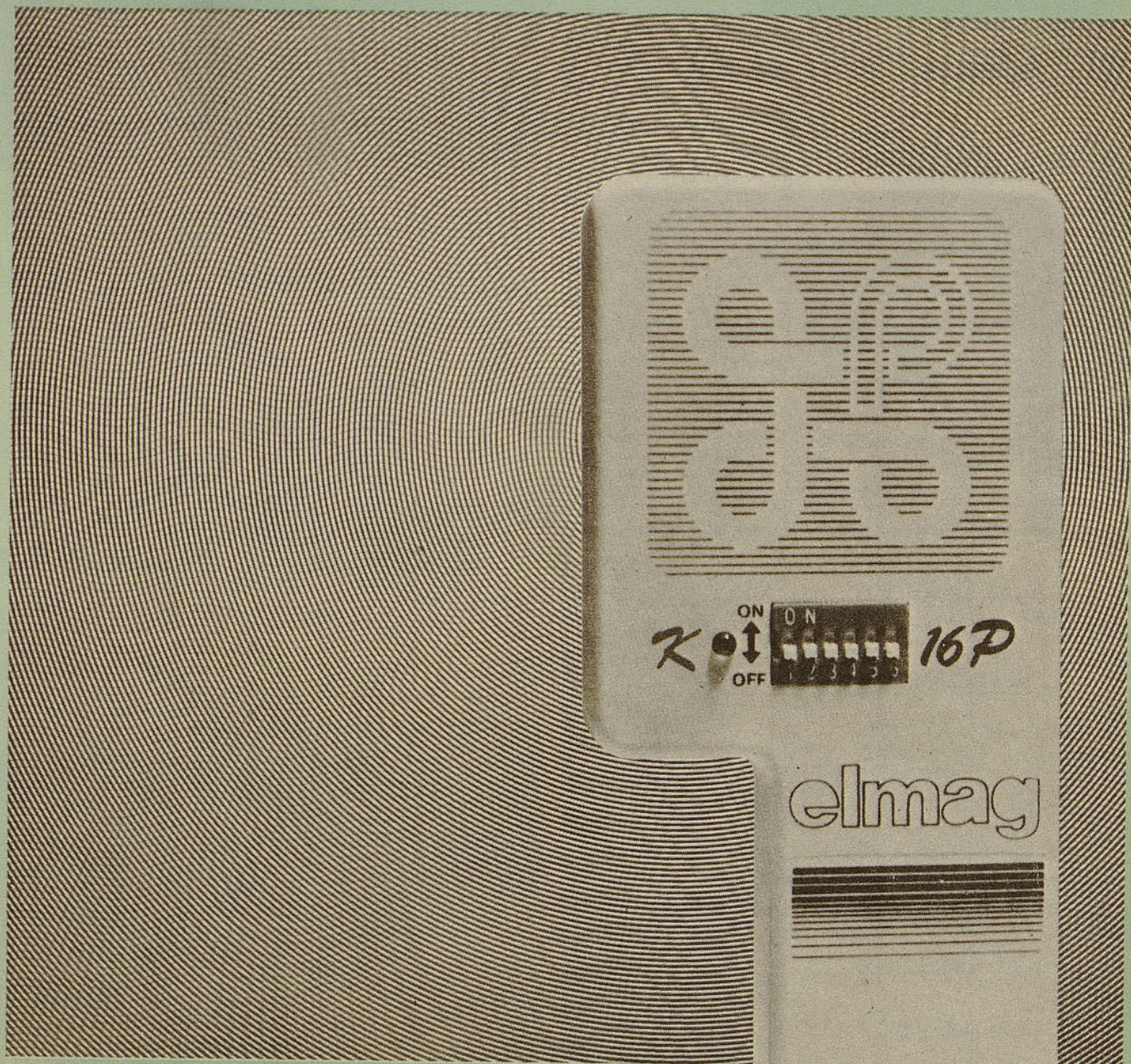

1119991147 9

COBISS

OSREDNJA KNJ. CELJE

Z ELEKTROMAGNETNIM POLJEM V ŽEPU DO ZDRAVJA

 Hmezad **AGRINA ŽALEC**

V KOOPERACIJI IZDELUJE
TEMELJNA ORGANIZACIJA KOOPERANTOV
MEGA ŽALEC

63310-ŽALEC, DOBRIŠA VAS 28, TEL.: 063 711-431,
TELEFAX 063 714-107, TELEX 33 690 AG MEGA YU

Bat. P 017-00